

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO
PRAHA

Magisterské kombinované studium

2011 – 2012

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. Hong Hanh Le Thi

Vietnamský školský systém – historie a dnes

Praha 2012

Vedoucí diplomové práce:

PaedDr. Viola Rašínová

COMENIUS UNIVERSITY PRAGUE

Master combined studies

2011 – 2012

DIPLOMA THESIS

Bc. Hong Hanh Le Thi

The Vietnamese education system – history and today

Prague 2012

The Diploma Thesis Work Supervisor:

PaedDr. Viola Rašínová

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne: .../.../2012

Bc. Hong Hanh Le Thi

.....

Poděkování

Děkuji tímto PaedDr. Viole Rašinové za odborné vedení diplomové práce a za cenné rady, které mi pomohly při jejím zpracování. Děkuji také všem svým českým přátelům, kteří věnovali svůj čas na konzultaci jazykové stránky práce.

Anotace

Tato diplomová práce pojednává o „Vietnamském školském systému – historii a dnes“. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část stručně popisuje vzdělávací a školské systémy včetně jejich obsahu, organizace a cíle vzdělávání v dřívějších dobách a v současnosti. Praktická část pak historii a současnost vzdělávání a školství porovnává, přičemž je zaměřena také na posouzení jejich dopadu a budoucí vývoj této oblasti.

Klíčové pojmy

Jazykové vzdělávání, kultura, pravidla, primární vzdělávání, rozvoj školství a vzdělávání, sekundární vzdělávání, škola, terciární vzdělávání, učení, umění, vzdělávací instituce, vzdělávací a školský systém, vzdělávání, výchova, zkoušky.

Anotation

The Diploma thesis is “The Vietnamese education system – History and Today“. The thesis is divided into theoretical and practical part. The theoretical part describes in detail the events of educational system in Vietnam, including contents, organization and goals of education in history and today. The practical part comparing the past and the present of education system and focused to impact and of future development in this area.

Key words

Art, culture, development of educational and training, education, educational institutions, education system, examinations, language training, learning, primary education, school, secondary education, tertiary education, rules, upbringing

Obsah

ÚVOD	9
TEORETICKÁ ČÁST	10
1. HISTORIE VIETNAMSKÉHO ŠKOLSTVÍ.....	10
1.1 Vietnamský vzdělávací a školský systém v době feudalismu	10
1.1.1 Dynastie Ly	11
1.1.2 Dynastie Tran	14
1.1.3 Dynastie Ho.....	16
1.1.4 Dynastie Le So	17
1.2 Vzdělávání a školský systém v době rozdělení státu.....	20
1.3 Vzdělávání a školský systém v době Nguyen dynastie,	23
1.4 Vzdělávání a školský systém v letech 1858 – 1945	27
1.5 Školství v době revoluce a do roku 1975.....	39
1.6 Režim státních závěrečných zkoušek v minulosti	44
2. VIETNAMSKÉ ŠKOLSTVÍ V SOUČASNOSTI	52
2.1 Primární vzdělávání	52
2.2 Sekundární vzdělávání.....	54
2.3 Terciární vzdělávání	55
PRAKTICKÁ ČÁST	59
3. OSOBNÍ POROVNÁNÍ HISTORICKÉHO A SOUČASNÉHO VIETNAMSKÉHO ŠKOLSKÉHO SYSTÉMU.....	59
3.1 Vztah mezi učiteli a žáky v minulosti a v současnosti	59

3.2 Porovnání minulosti a současnosti vietnamského školství.....	61
3.3 Názory na rozvoj vzdělávání na území Vietnamu.....	70
3.4 Strategické cíle k vybudování moderního vietnamského školství.....	72
3.5 Vietnamské školství, pohled do budoucna	72
ZÁVĚR.....	75
SEZNAM POUŽITÉ ČESKÉ LITERATURY A PRAMENŮ.....	76
SEZNAM POUŽITÉ ZAHRANIČNÍ LITERATURY A PRAMENŮ	76
SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ	78
SEZNAM OBRÁZKŮ	80
SEZNAM PŘÍLOH	82

ÚVOD

Stejně jako ostatní vyspělé státy, má i Vietnam svůj vzdělávací a školský systém. I ten vietnamský prošel určitým vývojem. Vietnam však v této oblasti narážel na překážky z hlediska historických událostí na svém území. Vzdělání bylo zpočátku velmi ceněno, dokonce až na takové úrovni, že některé zkoušky byly pořádány přímo pod dohledem králů. Přirozené vývojové linky vzdělávacího a školského systému ve Vietnamu byly však především v období, kdy byl stát francouzskou kolonií, zpřetrhány, násilně a uměle změněny. Rozdíly v tradicích, kultuře, společnosti a rozvoji každého národa jsou však velmi podstatné a bude tedy otázkou času, kdy Vietnam najde optimální cesty pro rozvoj momentálně nedostačujícího systému vzdělávání tak, aby byl přínosem a ne zátěží.

Tato diplomová práce popisuje důležité momenty v procesu budování vzdělávacího systému od doby první existence člověka na území Vietnamu až po současnost. V historické části byl podrobně popsán vzdělávací systém jednotlivých období - jejich pokročilost, organizace, snahy o rozvoj, rozdílné vzdělávání všech věkových kategorií (od primárního až k terciárnímu vzdělávání), ale případně také obecný zájem občanů o vzdělávání a jeho možnosti.

Předmětem práce byl v praktické části také popis rozdílů současného a historického školství. Zjednodušeně řečeno, v době feudalismu se ve Vietnamu lidskému vědění věnovala pozornost především proto, aby byl udržěn suverénní stát. Dnešní vzdělávání má za cíl dobré uplatnění člověka v praxi zvoleného oboru. Rozdíl zaměření je tedy patrný, avšak odlišnosti lze samozřejmě nalézt i jinde.

Autorka práce se snažila popsat také nejdůležitější události odehrávající se na území Vietnamu, aby bylo nahlížení do této diplomové práce a pochopení podstaty snadnější.

TEORETICKÁ ČÁST

1. HISTORIE VIETNAMSKÉHO ŠKOLSTVÍ

Vzdělávání existovalo mnoho století před osídlením území Vietnamu. V těchto dobách znalosti a zkušenosti předávali svým dětem prarodiče, starší sourozenci, příbuzní a popřípadě i starší generace. Školy, třídy, ani učebnice v dnešní podobě samozřejmě neexistovaly. Předávané znalosti měly především vazbu na zkušenosti získané během každodenního života. Způsob výchovy byl jednoduchý, lidé si společně pomáhali a především vycházeli z lásky a lidských citů, z jasných povinností každé osoby v rodině a ve společnosti. Obsahem vzdělávání byla hlavně výroba nástrojů, znalosti denní pracovní činnosti, různých podmínek a změn v přírodě, ale také řešení mezilidských vztahů a komunikace ve společnosti. Děti od jednoho roku do pěti let byly především vzdělávány zpěvem, povídáním různých příběhů ze života a hraním her. Takovéto vzdělávání se rozšířilo v celé společnosti na území Vietnamu tehdejší doby. (1)

1.1 Vietnamský vzdělávací a školský systém v době feudalismu

Vzdělávání ve Vietnamu v době vzniku Van Lang státu v 1. století př. n. l. nebylo rozšířeno, tato doba se vyznačovala stálými boji pro udržení státu. Vietnam byl 1000 let pod krutou čínskou vládou (od začátku 1. století, přesně od roku 207 př. n. l. až do roku 939 n. l.). Někteří čínští občané emigrovali do Vietnamu, aby učili čínský jazyk a přenesli svoji kulturu a tradice, přesto si Vietnam národní (mateřský) jazyk udržel. (2)

1. GS.TS PHAN, Ngọc Liên. *Giáo dục thi cử Việt nam: (Trước cách mạng tháng tám 1945)*. Từ điển Bách Khoa 2006, str. 27 - 41

2. PHAN TRỌNG, Bái. *Giáo dục Việt Nam thời cận đại*. Khoa học xã hội 1994, str. 9

Dále následoval nástup **Ngo království (939 n. l. – 967 n. l.)**, což byl Vietnamský stát dynastie Dinh – I. Le Království (968 n. l. – 1009 n. l.). Ani v této době zatím nenastaly dobré podmínky k otevření veřejných škol. Školy byly sice zakládány, avšak pouze v chrámech a pagodách, kde se vzdělávali tzv. bonzové, první lidé, kteří měli vzdělání. Mnoho bonzů poté pomáhalo ve vietnamské vládě. V chrámech a pagodách učilo mnoho vynikajících učenců, např. Do Phap Thuan, Ngo Chan Luu, Da Bao, Van Hanh, ovládajících nejenom čínský jazyk, ale také jazyk vietnamský.

1.1.1 Dynastie Ly

Vzdělávacímu a školskému systému v době **Ly Dynastie (1009 n. l. – 1225 n. l.)** dalo vzniknout přestěhování krále Ly Thai To z Města Hoa Lu v severním Vietnamu, neboť město bylo špatně dostupné a občané zde trpěli záplavami a chudobou. V té době byl stát obnoven na novém místě a v novém prostředí, jak po stránce ekonomické, vojenské, politické, právní, ke všeobecné spokojenosti občanů. Teprve Ly dynastie se zaměřila na vzdělávání lidu. Král Ly Cong Uan, od dětství vychovaný a vzdělaný v chrámu, přenesl svůj obdiv k buddhismu dalším generacím. V roce 1020 n. l. král Ly Thai To vydal rozkaz pro všechny učence a vzdělané bonzy, aby přednášeli o buddhismu na celém území Vietnamu. V chrámové škole se vyučoval nejen buddhismus, ale i jiné vědní disciplíny, jako je etika, filosofie a jazykové vědy. V rámci společenských vztahů, aby lidé uctívali své území a vztah mezi králi a jeho podřízenými pracovníky či společnostmi jako v celkem. v roce 1028 král Ly Thai Tong pořádá sváteční den, kdy všichni podřízení museli společně přísahat, že budou dodržovat zásady a povinnosti, které vydal. Zásady přísahy byly takové, že dobře vychované dítě nesmí zapomenout na to, že ho vychovali rodiče, dobrý sluha musí být věrný svým nadřízeným, být dobrým sluhou znamená být čistý a mít čistý trestní rejstřík. Kdo toto nebude dodržovat, bude zabít duchem (bohem). Od té doby se tato slavnost přísahy pořádala každý rok, a kdo nebyl přítomen, byl potrestán buď peněžitou pokutou (5 Quan - vietnamská měna té doby), nebo padesáti ranami rákoskou. Svátek a přísahy vyjadřovaly úctu k buddhismu a k mezilidským vztahům (vztah mezi králem a služebnictvem,

vztah mezi rodiči a jejich dětmi, vztah mezi manžely). Tyto zásady nebo přísahy byly uzákoněny, aby varovaly a trestaly ty, kteří tato pravidla nedodržovali. Deset z těchto zákonů, které se nedaly při porušení zaplatit penězi, bylo trestáno tvrdě. Účelem zákonů bylo vychovat občany k dodržování pravidel. Tyto zásady v době feudalismu jsou:

- Zákaz machinací proti státu.
- Zákaz povstání proti státu.
- Zákaz zabití někoho z rodinných příslušníků.
- Zákaz zabíjet nevinné lidi.
- Zákaz používat královské osobní věci, ukrást, či zfalšovat státní pečeť.
- Neúcta při úmrtí rodičů a prarodičů.
- Zákaz zabít blízké příbuzné.
- Zákaz zabití hlavy státu nebo jejího služebnictva občanem, učitele žákem, vůdce vojákem.
- Zákaz intimního styku s blízkým příbuzným.

Obrázek 1: Lidový soud v době feudalismu

Zdroj: CAM PHUONG. Hinh anh ngay xua cua Viet Nam, 2005 [online].

Do 10. století byl čínský jazyk stále hlavním jazykem, který se ve státní správě na území Vietnamu používal. Lidí, kteří uměli jazyky a byli vzdělání, však bylo v té době velmi málo. V roce 1070 n. l. tedy král Ly Thanh Tong postavil chrám literatury v hlavním městě Vietnamu, kde se uctívali všichni staro-vietnamští jazykovědci. Král také nechal postavit sochu konfucia (Kong Fuzi – významný čínský filozof), a dalších jazykovědců (Nhan Tu, Tang Tu, Tu Tu, Manh Tu) a 72 staro-vietnamských jazykovědců, významných žáků konfucia. V roce 1076 n. l. oficiálně vznikla staro-vietnamština. Ve stejném roce nechal král Ly Nhan Tong postavit školu vedle chrámu „Quoc Tu Qiam“, uspořádal také přijímací řízení a zkoušky. Ly dynastie otevřela první obor staro-vietnamského jazyka na území Vietnamu. Dodnes přesně nevíme, jak probíhaly zkoušky, ale víme, že měly dvě kola. První kolo vybrali řadoví staro-vietnamští jazykovědci a druhé kolo vybrali staro-vietnamští jazykovědci, kteří mohli vyučovat pouze královské příslušníky. V tehdejší době po úspěšném složení zkoušky v prvním kole dostal žák titul „Nho Hoc Tam Truong“ a nejvyšší titul po absolvování druhého kola byl „Minh Kinh Bac Hoc“ - magistr. V březnu 1075 n. l. se prvním úspěšným absolventem zkoušky stal Le Van Thinh.

Obrázek 2: Škola na vesnici (učitel a žáci)

Zdroj: HUU NGOC A HAM CHAU. Thoi xua phan lon hoc tro hoc o dau, 2011[online]

Le Van Thinh byl následně dopraven ke královskému dvoru, aby zde vyučoval prince. V roce 1076 Ly dynastie uspořádala zkoušky ze psaní, matematiky a práva pro výběr dalších učitelů. Z historie je dále patrné, že v době Ly dynastie otevřeli přijímací řízení i v dalších letech. V roce 1086, za vlády krále Ly Nhan Tong, úspěšně absolvoval Quang Huu, další významný učenec. Za vlády stejného krále rovněž složil úspěšně zkoušky v roce 1152 Dai Dinh a v roce 1165 Chinh Long Bao. Za vlády krále Ly Cao Tong to byl v roce 1185 Trinh Phu a v roce 1193 Thien Tu Gia. V roce 1152, 1165, 1193 nebyly přesně zaznamenána jména všech přijatých, ale z let 1086 a 1185 byli seznamy zachovány. V roce 1086 Mac úspěšně absolvoval zkoušky, při kterých dostal titul Univerzitní doktor. V roce 1185 úspěšně absolvovalo 20 – 30 uchazečů, ke kterým patří Do The Dien, Bui Quoc Khai, Dang Ngiem. Na základě všech těchto podkladů víme, že v době Ly dynastie byl vzdělávací systém zaměřen především a výchovu učitelů, kteří měli za úkol vzdělávání princů, tedy hlavních představitelů, jejichž vědomosti měly zaručit udržení státu. Vzdělávání lidu v chrámech bylo nutné hlavně proto, aby se zvýšily znalosti a zkušenosti občanů Vietnamu v té době.

1.1.2 Dynastie Tran

Vzdělávací a školský systém v době **Tran dynastie (1225 – 1400)**. V roce 1281 otevřeli další školu v Phu Thien Truong. Podmínky k otevření státní školy v době Tran království nebyly dostatečné, neuspokojily všechny občany. V roce 1397 král Tran Thuan Tong vydával rozkaz k otevření dalších škol v malých městech, aby se znalosti občanů mohly dále rozšiřovat. Důraz na obsah vzdělávání v té době byl kladen na rozšíření znalostí o dobrém chování lidu a dobré službě pro státní správu. V roce 1232 král Tran Thai Tong otevřel první státní závěrečné zkoušky. Ph.D. Po úspěšných zkouškách dostali absolventi doktorandský titul. Tento nejvyšší titul té doby byl pojmenován „Thai Tu Sinh“ nebo „Ong Nge“ (dnes „Tien Si“ nebo také Ph.D.). Tomuto typu státní zkoušky se říká „Thai Hoc Sinh“.

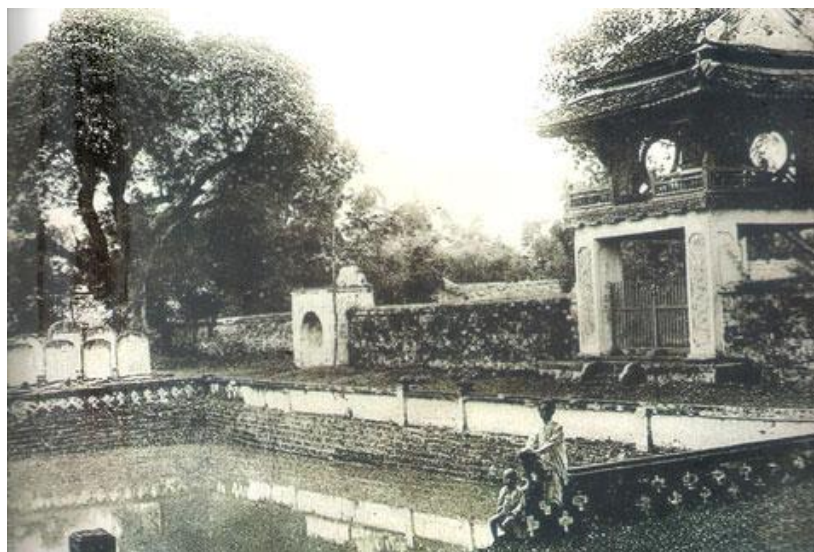
V roce 1247 Tran dynastie otevřela dokonce tři typy státní závěrečné zkoušky, podle stupně akademického titulu: Trang Nguyen, Bang Nhan, Tham Hoa“ (Trang Nguyen - nejvyšší titul). Podle pravidla té doby se státní závěrečné zkoušky skládaly každý sedmý rok. Roku 1256 byli v Tran království vybráni pouze dva bakaláři. Kromě školy státní a chrámové se pro občany Vietnamu otevřely také další školy. Učebnice byly převážně encyklopedické, filosofické, etické, atd. Významným učitelem byl **Chu Van An (1292 – 1370)**. Narodil se v Hanoji Vietnam, kde otevřel venkovskou školu a vyučoval. Mnoho jeho žáků pracovalo ve státní správě. Byl to celostátně významný učitel své doby, avšak známý je až do doby dnešní.

V roce 1325 se vydal do královské rodiny, kde vzdělával prince. Potom dostal funkci ředitele školy Quoc Tu Giam (první státní Univerzity, viz obrázek 3). Napsal knihu „Tu thu thuyet uoc“, což byla učebnice určená pouze pro vzdělávání princů té doby. V době nepokojů ve státě Chu Van An doporučil potrestat smrtí 7 zrádců, kteří pracovali ve státní správě, ale králi se jeho doporučení nelíbilo. Chu Van An odešel domů, kde otevřel školu a učil ve městě Chi Linh – Hai Duong až do své smrti.

Rozvoj vzdělávání v době Tran dynastie dal základ kultury a umění Vietnamu. Koncem 14. století však docházelo k rozpadu Tran dynastie. Ekonomické problémy daly vzniknout povstání organizovanému občany a sluhové celého státu. V roce 1400 začíná království Ho Quy Ly. (3)

3. NGUYỄN, Q. Thăng. *Khoa cử và giáo dục Việt Nam*. Văn hóa thông tin 1993, str. 26

Obrázek 3: První Univerzita na území Vietnamu, pagoda „Quoc Tu Giam“ založená roku 1076

Zdroj: NGUYEN THI, Thuy Vi. Vai giong ve Quoc tu Giam – Ham Nghi, 2003 [online].

1.1.3 Dynastie Ho

Reformy krále **Ho Quy Ly (1336 – 1407)** byly jak politického, ekonomického, a kulturního rázu, avšak dotkly se i vzdělávání. V roce 1383 král nechal postavit knihovnu a zvolil Tran Ton do funkce ředitele, tak aby se vzdělávali lidé, studenti a stimulovali a povzbuzovali občany k rozšíření znalostí ve společnosti. V roce 1392 král Ho Quy Ly napsal knihu Minh Dao, jejímž vydáním došlo v roce 1396 k vykázaní všech mnichů do 50 let a zůstali pouze bonzové, kteří rozuměli buddhismu. V roce 1396 také Ho Quy Ly nechal změnit režim zkoušek. Vyhlásil závěrečné zkoušky v různých krajích v celém Vietnamu („thi Huong“) a také vyhlásil závěrečné zkoušky, které probíhaly ve velkoměstě („Thi hoi“). Na zkoušky se z různých krajů vybírali studenti. Po úspěšném složení státní závěrečné zkoušky s titulem bakalářským, které probíhaly na 4 školách, studenti, kteří složili závěrečné zkoušky ve velkoměstě, museli zpracovat ještě jednu slohovou práci. Témata zadával a hodnotil pouze král. V roce 1397 otevřel Ho Quy Ly pátou školu. V učebním plánu bylo psaní

a počítání (jazyk a matematika). V době Ho království se také kladl důraz na vzdělávání lidí v oblasti sportovní a lékařské.

1.1.4 Dynastie Le So

Vzdělání v době **dynastie Le So (1428 – 1527)** bylo velmi váženo. V roce 1429 král Le Thai To vydal rozkaz k rekonstrukci školy Quoc Tu Giam a přijímal všechny prince a buržoazní aristokraty od věku devíti let. V roce 1483 se škola rozšířila, měla jednu velkou posluchárnu „Minh Luan Duong“ a dvě malé posluchárny, jeden sklad pro ukládání knih a učebnic, ale také koleje pro 300 studentů a dvě katedry pro různé doktorandy z jiných škol. Tehdejší stipendium pro studenty bylo rozděleno na tři stupně podle výsledků zkoušek. První stupeň „Thuong xa sinh“ byl určeno pro studenty, kteří úspěšně složili zkoušky na jedné ze tří škol ve velkoměstě „thi hoi“ dostali každý měsíc 1 Quan (Quan - měna té doby). Druhý stupeň „Trung xa sinh“ dostali studenti, kteří úspěšně složili zkoušky na kraji města „Thi huong“ bylo to měsíčně 9 Tien (Tien – Vietnamská měna té doby). Třetí stupeň „Ha xa sinh“ obdrželi všichni studenti, kteří úspěšně složili zkoušky v jedné ze tří škol ve velkoměstě „thi hoi“ ti dostali 8 Tien (Tien – Vietnamská měna té doby). Všichni princové měli svůj učební plán a nemuseli skládat zkoušky žádné.

V Quoc Tu Giam mohli studovat, jak děti ze šlechtických rodin, ale také normální občané, kteří měli dobrý prospěch. Studenti se učili v obřadních síních nazývaných „tang giang sinh“. Děti ze šlechtických rodin, které se špatně učily, mohly chodit pouze do knihovny (byli to knihovny „Sung Lam Quan, Nho Lam Quan, Tu Lam Quan). Studenti, kteří se nechtěli učit literaturu a psaní si mohli vybrat sportovní obor na škole „Ve Kim Ngo“. V době Le dynastie byly otevřeny také mnohé školy v malých městech a v různých krajích, které přitahovaly mnoho studentů z celého území Vietnamu té doby. Systém řízení škol ve velkoměstě, v malém městě či ostatních krajích na území Vietnamu té doby byl velmi přísný, avšak úspěšný.

Na škole Quoc Tu Giam (také „Thai Hoc Vien“) – Univerzitě, měl hlavní řídicí funkci děkan („Te tuu“). V nižších funkcích byli šlechtici, kteří učili na univerzitě. Všichni šlechtici a aristokraté byli lektoři univerzity, nemuseli mít žádné tituly, ale museli mít postavení ve státní správě a věk vždy od 35 let a výše. Školu v malém městě řídil jeden lektor, který měl na starosti učení a výběr studentů pro účast na závěrečných zkouškách a soutěžích. Kromě školy ve velkoměstě a v menších městech byly také soukromé školy na vesnicích, které otevřeli místní bohatí lidé či šlechtici. Na těchto školách byli různí učitelé a učily se zde děti od 6 let a vyššího věku, chodili sem však také starší studenti, kteří se připravovali na závěrečné zkoušky ve velkoměstě. Z doby Le dynastie je známo mnoho významných učitelů, za zmínku stojí především Nguyen trai.

Obrázek 4: Učitel a žáci v jeho domě při psaní slohové práce

Zdroj: Nhung Hind anh di hoc va thi cu thoi xua, 2004 [online].

Obrázek 5: Škola ve velkém městě

Zdroj: Nhung Hind anh di hoc va thi cu thoi xua, 2004 [online].

Nguyen Trai (1380 – 1442) se narodil ve městě Ha Tay, úspěšně složil závěrečné zkoušky v roce 1400. Nguyen Trai byl národní hrdina. Po obsazení severního Vietnamu Minh dynastií, připojila se osvobozenecká armáda krále Le Loi, Minh porazil v roce 1428. Jako blízký poradce Le Loi údajně napsal mnoho prohlášení a dopisů, které byly během války zaslány jménem Le Loi ke generálovi Minh. V dopisech prokázal své chytré využití propagandy a poezie. Jeho nejznámější básní se stala „Binh Ngo Dai Cao“, kniha napsal v klasické čínštině v roce 1428. Po vítězství Le Loi se kniha stala prohlášením nezávislosti. Jeho poezie vyjadřuje hlubokou lásku k rodičům, věnost a morální povinnosti. V roce 1442 Král Le Thai Tong a jeho manželka po návštěvě Nguyen Trai záhadně zemřeli. Učenec byl obviněn ze spáchání královraždy a byl i s celou svojí rodinou byla popravena.

V roce 1429 král Le Thai To otevřel možnost získání doktorátu, v roce 1442 poté další. Porotci zkoušek byli velmi přísní a každý z nich měl přesně určenou funkci. Každou práci známkovali nejprve 2 porotci, potom ji předávali porotci hlavnímu. Kolem školy a také uvnitř se nacházely hlídky. Každý

student, který se chtěl zúčastnit doktorského studia, musel nejprve složit zkoušky na čtyřech školách. Každá škola ověřila znalosti studentů z jednoho předmětu. Student, který měl dobré známky z první školy, postupoval k další zkoušce na další škole. Student, který prošel všechny čtyři zkoušky, se mohl zúčastnit doktorského testu nebo zkoušky. Po úspěšném složení zkoušky student postoupil k hlavní zkoušce, kterou otevřel král v královském dvoře. Zadat a hodnotit práci směl pouze král a student, který úspěšně složil závěrečné zkoušky u královského dvora, dostal nejvyšší akademický titul, který přidělil král. Studenti, kteří úspěšně složili zkoušky, se nazývali „Dinh Nguyen“ a obdrželi akademický titul Ph.D.. „Trang Nguyen“.

V době vlády krále Le Thai Tong bylo ve vzdělávání uskutečněno několik změn v závěrečných zkouškách, které probíhaly na škole ve velkém městě a v různých pagodách. Studenti, kterým byly ověřeny znalosti ze 4 škol a ve všech byly úspěšní (říká se jim „Huong cong“), se mohli zúčastnit další zkoušky v královském dvoře. Studenti, kteří úspěšně složili zkoušky v královském dvoře, byli rozděleni na 3 stupně, stejně jako v době Tran dynastie. Studenti s červeným diplomem se nazývali „De nhat giap Tien si cap de“ Dále studenti dostali akademický titul „Trang Nguyen, Bang nhan, Tham Hoa“ (doktoráty tehdejší doby). V době krále Le So se rozvíjelo nejenom vzdělávání, ale i kultura a umění.

1.2 Vzdělávání a školský systém v době rozdělení státu

Začátkem 16. století dobrá finanční situace státu i obyvatel postupně slábla, nepevné byly i politické strany, státní správa a hlava státu spolu soupeřili o moc. Jednotlivé proti sobě bojující strany tvořily severní části (Mac dynastie 1527 – 1592) a jižní části Vietnamu (dynastie Hau Le 1533 – 1788). Situace se stále zhoršovala, což vyústilo v rozdělení státu Válka o moc mezi rody Le a Mac negativně zasáhla jak obyvatelstvo, tak stát. Vzdělávání a školský systém tímto samozřejmě také utrpěl.

V roce 1527 po oslabení vlivu Le dynastie se k moci dostává dynastie Mac (1527 – 1592). Mac dynastie existovala 65 let. Tento rod považoval vzdělávání za velmi důležité, také pořádal a otevíral zkoušky a soutěže, a to každý třetí rok. Quoc Tu Giam (již dříve zmiňovaná univerzita) byla za vlády dynastie Mac otevřena nejenom pro šlechtice a aristokraty, ale také pro občany, kteří v učení dosahovali dobrých výsledků. Ti mohli normálně docházet na přednášky a zúčastňovat se různých soutěží a zkoušek. Všechna pravidla pro vzdělávání a školský systém zůstala zachována. V roce 1529 Mac dynastie otevřela a uspořádala zkoušky, ze kterých vzešlo dokonce 27 absolventů. Celkově uspořádal Mac dynastie 21 krát soutěže a zkoušky a vybrala 460 absolventů.

V době Mac dynastie také vyrostl významný učitel 16. Století, **Nguyen Binh Khiem (1491 – 1585)**. Narodil se ve městě Vinh Bao (dnes Hai Phong) a odmalička byl hodným a chytrým žákem. V roce 1535 získal titul Ph.D. a pracoval ve státní správě. V roce 1543 odhalil 18 zrádců, kteří stejně jako on pracovali ve státní správě a vyžádal pro ně od krále trest smrti. Protože se mu nepodařilo krále přesvědčit, dobrovolně odešel do svého rodiště, otevřel školu a učil až do konce svého života. Byl velmi oblíbený, učil své žáky dobrému chování, aby byli dobrými lidmi. Od svých žáků chtěl, aby logicky uvažovali a ve výuce samostatně pracovali. Nevyžadoval, aby pouze poslouchali jeho rozkazy, vyjmenoval problémy a nechal je, aby hledali řešení.

Válka mezi Le a Mac dynastiemi skončila, avšak začal další rozpor – mezi dynastiemi Le Trinh a Nguyen. Trinh a Nguyen spolu válčili-li celkem 7 krát válečný konflikt (1627 – 1672), což s sebou přineslo problémy pro lid. Politické strany se postupně zlepšovaly, ale režim feudalismu se zhoršoval se. Konfucianismus stále zůstává pro společnost hlavním filosofickým směrem a vzdělání je obyvateli celého území Vietnamu vážené. Quoc Tu Giam byla stále národně významná univerzita, ale v průběhu této doby se měnilo vnitřní uspořádání, které však nakonec dospělo opět do původní podoby. Systém vzdělávání byl stále velmi přísný. Režim zkoušek a soutěží postupoval podle stejných pravidel jako v době vlády dynastie Le. Od roku 1554 do roku 1787

uspořádal král Le Trung Hung 72 zkoušek, které úspěšně absolvovalo 772 studentů s titulem Ph.D.. Později se však vzdělávání dostalo do krizové situace. Lidé si mohli akademický titul koupit bez ohledu na své studijní výsledky. Každému, kdo titul chtěl, stačilo zaplatit 3 Quan Tien (Quan Tien – měna té doby). Všem těmto studentům se říká „Sinh do ba Quan“. Přesto, že se toto společnosti nelíbilo, nikdo neměl zájem o řešení.

V tomto období došlo také k všeobecnému rozšíření a oblíbě bojových umění. Od roku 1721 se pro bojová umění každé 3 roky otvírala soutěž. Obsahem této soutěže byla lukostřelba, boj s mečem, různá bojová umění a nakonec zpracování plánu k řešení bojového problému. Každý vítězných z účastníků dostal titul „Tien sy Bien Van“.

V průběhu 16. – 18. století získávalo vzdělávání stále větší význam i přesto, že se vyskytly problémy s kupováním akademických titulů. I tato doba s sebou přinesla významné učitele (Vo Truong toan, Le Quy Don... atd). **Le Quy Don (1726 – 1784)** se narodil se ve městě Thai Binh, byl nejvýznamnějším učencem, vědcem, rektorem národní Univerzity „Quoc Tu Giam“ raného novověku. Napsal velké množství encyklopedických knih, dále pak historických (řada o dynastii Le), bibliografických a také filozofické práce. Největší encyklopedie „Van Dai Loai Ngu“ má 9 svazků, historická práce „Dai viet tang Su“ má 30 svazků. Význam tohoto učenice dokládá název významného Vietnamského vysokého učení technického „Škola Le Quy Don“.

Vzdělávání v době **Tay Son dynastie (1788 – 1802)**. V roce 1771 se odehrálo největší občanské povstání v celé historii Vietnamu. V krizové situaci stát řídil císař severního Vietnamu Quang Trung, který obnovil ekonomiku, armádu, kulturu, umění, vzdělávání národa a rozšíření komunikace ve společnosti. Na podzim roku 1789 císař Quang Trung otevřel a uspořádal první zkoušky „thi huong“ ve své době. Císař nutil všechny držitele doktorských titulů „Sinh do ba Quan“ z doby krále Le Trung Hung, tedy z doby možnosti koupě titulu, aby závěrečné zkoušky složili znovu a tak platnost potvrdili. Těm,

kteří u zkoušky neobstáli, byl titul odebrán. Císař také zavedl do vzdělávání a státní správy jazyk vietnamský („chu nom“). Koncem roku 1791 císař Quang Trung otevřel další Univerzitu „vien Sung Chinh“. Historicky prvním a významným děkanem univerzity se stal Nguyen Thiep, jehož povinností bylo pečovat a starat se o školu, včetně překladů všech knih a učebnic ze staro-vietnamského jazyka „chu han“ do současného vietnamského jazyka „chu nom“. Tento děkan překládal také všechny učebnice pro základní školy „tu thu“ (čtyři knihy, obsahující: Konfuciovy hovory, velké učení, cesta středu, Meng C.). Všechny překládané exempláře odevzdal přímo králi, což mu král udělil cenu. Po smrti císaře Quang Trung stát upadá a rozmach vzdělávání se zastavuje.

1.3 Vzdělávání a školský systém v době Nguyen dynastie,

V roce 1802 po porážce dynastie Tay Son, začala vláda dynastie Nguyen, která na trůn usadila krále Nguyen Anh (1802 – 1819). Po skončení jeho vlády se vedení ujal Král Minh Mang (1820 – 1840), král Thieu Tri (1841 – 1847) a král Tu Duc (1848 – 1883). V době Nguyen dynastie byla snaha o obnovení konfucianismu, jehož vliv kolem 17. a 18. století zeslábl. V roce 1814 král Nguyen Anh vydal rozkaz o otevření škol, rozvíjení vzdělávání národa a také hledání talentů. V roce 1803 byla přestěhována Univerzita „Quoc tu Giam“ z hradu Thang Long – Ha Noi do města Hue. V roce 1821 král Minh Mang také vydal rozkaz o rozšíření místností škol. Dal postavit další posluchárny, obřadní síň a koleje pro studenty. Každý student dostal stipendium bez ohledu na školní prospěch 10 Quan/měsíc (Quan - tehdejší měna). Později se stipendia studentům udělovala podle školního prospěchu a rozdělila se do 3 stupňů. 1. Uu – výborný (4 Quan, 300g rýže, 5 litrů nafty měsíčně), 2. Binh – velmi dobré (3 Quan, 200g rýže, 4 litry nafty), 3. Thu – dobře (2 Quan, 200g rýže, 3 litry nafty). Na okrajích měst větších a v malých městech byl vytvořen systém škol, které připravovaly studenty k dalšímu studiu ve velkém městě. Kromě státních škol existovaly také školy soukromé, které otevřeli učitelé či šlechtici v malých městech. V době Nguyen dynastie

také vznikly další významné školy s mnohými významnými učiteli. Například škola Truc Duong ve městě Nam Dinh, významný učitel – Ngo The Vinh (1803 – 1856), škola Dong son ve městě Nge an, učitel Nguyen Duc Dat (1825 – 1887), Škola Phuong Dinh ve městě Hanoj učitel Nguyen Van Sieu (1796 – 1869), který byl významným básníkem. (nejvýznamnější dílo bylo známé „Than sieu“), měl mnoho významných žáků a byl velmi oblíbený. V době Nguyen dynastie vyrůstal také významný básník, o kterém je psáno dále.

Nguyen Dinh Chieu (1822 – 1888), básník, narozený 13. 5. 1822 ve městě Thua Thien Hue, pocházel z konfucianské rodiny. Od malička ho vychovávala jeho matka, od 6 let ho vyučoval vesnický učitel. Od 11 let do 18 let žil ve městě Gia Dinh, v roce 1843 ve 21 letech odmaturoval. V roce 1847 se vrátil do města Hue, kde se připravoval a čekal na přijímací řízení na vysokou školu. V prosinci roku 1848 zemřela jeho matka, musel přerušit přijímací řízení a odjel se svým desetiletým bratrem Nguyen Dinh Tu domů. Cestou domů ve městě Quang Nam těžce onemocněl a v průběhu léčení své nemoci v domě jednoho z léčitelů se Nguyen Dinh Chieu sám naučil, jak léčit lidi. V roce 1851 si ve městě Gia Dinh otevřel školu a stal se léčitelem. Jeho nejvýznamnějším dílem bylo „Luc Van Tien“, které vzniklo v roce 1851. V roce 1854 se oženil s Le Thi Dien, se kterou měl dceru a syna. V roce 1858, po příchodu francouzských kolonizátorů a zničení města se Nguyen Dinh Chieu se svou rodinou musel odstěhovat do města Can Ruoc. V takovéto vypjaté situaci napsal báseň „chay Giac“. V roce 1868 napsal dalších významných 10 básní. V roce 1886 ve věku 51 let zemřela jeho manželka, dva roky po smrti manželky sám onemocněl a ve věku 66 let zemřel. Oba manželé byli pochováni ve městě Ben Tre. V době Nguyen dynastie však nebyl jediným významným učitelem.

Nguyen Truong To (1828 – 1871), další zástupce učenců té doby, se přímo zaměřil na zlepšení systému vzdělávání a školství. Seznamoval se s evropskými učebnicemi, způsoby vedení jiných škol, získával zkušenosti se systémem erasmus, zajímala se o školy s technickým zaměřením. Nguyen

Truong To navrhl nový obsah vzdělávání, zrušil roli konfucianismu v režimu učení a rozvíjel spíše novodobé systémy vzdělávání, které přinesly společensky užitečnou změnu. Dále rozvíjel myšlenku o vzdělávání v oblasti práv, kriminalistiky, vojenství, finančnictví, architektury, strážnictví a zemědělských oborech. Zmiňoval se také o založení nové vědy - vzdělávání národů. Nese hlavní zásluhu na přetvoření systému škol na systém dle Evropského modelu, pro tyto účely vypracoval a vydal nové učebnice a knihy o nových vědních disciplínách. Jeho myšlenky se však Nguyen dynastii příliš nezamlouvaly, byly považovány za „zbytečnou práci“. I proto režimy zkoušek zůstaly stejné jako v minulosti, změnili se jen velmi něco málo. V roce 1825 král Minh Mang otevřel závěrečné zkoušky, které se od té doby konaly každé 3. Zkoušky, které probíhaly v kraji či v malých městech se nazývaly „Huong Cong“ a dají se označit jako dnešní bakalář.

Lidé, kteří úspěšně složili zkoušky na 3 školách v kraji či malém městě, se dříve nazývali „Sinh Do“, v době Nguyen dynastie však „Tu Tai“. Zkoušky pro získání doktorátů se nazývaly „Pho Bang“ ((titul Ph.D.). Tito studenti se však nesměli zúčastnit zkoušky na královském dvoře „thi Dinh“. V době krále Minh Mang nebyly otevřeny zkoušky pro získání titulu nejvyššího - „trang Nguyen“. V roce 1851 král Tu Duc otevřel zkoušky, do kterých vybral studenty z různých krajů celého Vietnamu. Studenti v těchto zkouškách usilovali o tituly od bakalářských po doktorské. Celkově od roku 1807 do roku 1918 Nguyen dynastie uspořádala 47 státních závěrečných zkoušek „Thi Huong“ (první stupeň vysoké školy) s 6.165 absolventy s bakalářským titulem (Bc.) a vyšším odborným titulem (Dis.) a stejný počet státních závěrečných zkoušek „Thi Hoi“ s 558 absolventy s různými typy doktorátů a 260 absolventů s titulem Ph.D. V polovině 19. století se za vlády Nguyen dynastie se velmi rozvíjela kultura, technické a historické vědy. Staro-vietnamský jazyk postupně přestával být hlavním předmětem, na jeho místo nastupuje vietnamský jazyk nové doby.

Vývoj vietnamského jazyka

Obrázek 6: Znakový vietnamský jazyk „chu nom“

Zdroj: HUU NGOC A HAM CHAU. Thoi xua phan lon hoc tro hoc o dau, 2011[online]

Tento styl psaného jazyka vznikl v době nadvlády Číny a je přejat z čínštiny. Jednalo se o znaky a výslovnost se řídila čínštinou. Později se jazyk zdokonaloval – měnila se výslovnost a přízvuk (jazyk „Han Viet“, existence do 10 století). I později se řeč zdokonalovala, avšak ve 13. až 15. století došlo k největšímu rozmachu (literatura a umění). V 16. Století, po příchodu západních misionářů, byly znaky přepsány do latinky a na jejím základě vznikl současný vietnamský psaný jazyk „chu Quoc Ngu“. Abecední jazyk byl jednodušší a snadno zapamatovatelný, ale nebyl zatím populární a používaný v úřadech. Jeho využití se omezovalo na oblast náboženství a víry. Ke konci 19. století a začátkem 20. Století však francouzští kolonizátoři postupně znakové písmo vymýtili a od roku 1908 oficiálně zavedli současný vietnamský jazyk. Současný vietnamský jazyk, také „Quoc ngu – Viet latin“, př.: „Tiếng Việt“, „Quốc Ngữ“. (4)

4. NGUYỄN, Thê Long. *Nho học ở Việt Nam: giáo dục và thi cử*. Giáo dục 1995, str. 6 - 12

1.4 Vzdělávání a školský systém v letech 1858 – 1945

Vzdělávání v době francouzské kolonizace počínající rokem 1858 se vyznačuje nejprve zachováním starého systému, postupně však kolonizátoři vytváření systému nové, zcela podle evropského vzoru.

V roce 21. 9. 1861 je otevřena první jazyková škola v jižním Vietnamu, jejímž účelem bylo rozšíření znalostí místní občanů, především pak co nejkvalitnější příprava vietnamských a francouzských tlumočnicků. Škola byla pojmenována jako „Ba Da Loc“, Eveque d'Adran. Dne 16. 7. 1864 francouzští kolonizátoři otvírají několik základních škol v jižní (obsazené) oblasti. Hlavním účelem bylo rozšíření znalosti francouzské kultury, jazyka, matematiky a dalších věd. Kolonizátoři zavedli mnohá opatření, aby děti do školy přilákali., Prvním opatřením se stalo zavedení finančních a věcných odměn pro všechny žáky s dobrým prospěchem.

V roce 1866 počet základních škol vzrostl až na 47, s celkovým počtem 1238 žáků. V roce 1868 došlo k obsazení celé jižní části Vietnamu a posílení nového vzdělávacího a školského systému. Kromě otevření nových škol a rozšíření okruhu znalostí všech žáků byly také vybrány děti z loajálních rodin, kterým bylo umožněno studovat ve Francii. Postupné rušení systému vzdělávání z období feudálního uspořádání se týkalo se pouze jižní části Vietnamu. V roce 1867 vynechávali všechny zkoušky ze staro-vietnamského jazyka, které proběhli každoročně. V roce 1871 byla otevřena pedagogická škola pro francouzské a vietnamské učitele v jižní části Vietnamu. Francouzský jazyk byl hlavním předmětem, jazyk staro-vietnamský a vietnamský byl pouze předmět vedlejší. Všichni studenti této školy dostávali odměny.

V roce 1874, byli první absolventi této školy posláni do některých z 20 základních škol v jižním Vietnamu. V roce 1873 byla ve francouzské kolonii otevřena řada jazykových škol, zaměřených samozřejmě na francouzský jazyk,

ale i další - nové vědy. Počet studentů na školách byl velmi malý, ale školy ve vesnicích přesto stále fungovaly. Mnoho učebnic a knih ze staro-vietnamského jazyka bylo přeloženo do vietnamského a francouzského jazyka. Toto období se také vyznačuje vznikem vietnamsko-francouzských slovníků. V jižním Vietnamu bylo zakázáno otevírat soukromé školy, pokud nebyly schváleny kolonizační vládou. Školy a však byly podporovány, aby se rozšířila znalost vietnamského jazyka. Každý rok dostaly školy ve vesnicích příspěvek 200 Franků, pokud na nich byl kromě staro-vietnamského jazyka vyučován hlavně vietnamský jazyk. V roce 1874 se podle předpisů o vzdělávání školy rozdělily do 2 stupňů, první stupeň – základní škola a druhý stupeň – střední škola. Základní školy byly otevřeny a soustředěny do 6 měst (Saigon, Cho Lon, My Tho, Vinh Long, Ben Tre, Soc Trang) a studium trvalo 3 roky. Děti se učily číst, počítat a psát - vietnamským, staro-vietnamským a francouzským jazykem. Ke konci 3. ročníku se psaly závěrečné testy a konaly se přijímací pohovory na školy střední. Střední školy byly otevřeny v Saigonu, studium trvalo také 3 roky a děti se učily francouzský jazyk, vietnamský jazyk, matematiku, zeměpis, dějepis (přičemž se vyučovala pouze francouzská historie, nikoli vietnamská). Počet studentů byl velmi malý, přestože každý týden dostával každý žák 25 Xu (Xu - tehdejší měna).

V roce 1879 byly z těchto důvodů ve francouzské kolonii vydány nové předpisy zakládající nový systém vzdělávání. Předpis rozdělil školy na 3 stupně. První stupeň – Všeobecné základní školy, byl na úrovni nižší základní školy, studium trvalo 3 roky. Děti se vyučovaly čtení, francouzský, vietnamský jazyk a počítání. Druhý stupeň byl na úrovni úplné základní školy, i toto studium trvalo 3 roky. Děti se učily francouzský, vietnamský a staro-vietnamský jazyk, matematiku, zeměpis, dějepis (opět pouze francouzskou historií). Po ukončení 3. ročníku děti dostaly certifikát (Brevet élémentaire). 3 stupeň, škola na úrovni středoškolského stupně vzdělávání, trvala 4 roky. Po jejím ukončení studenti obdrželi opět certifikát (Brevet Supérieur). V průběhu dvaceti let (1867 – 1886) se sice v této francouzské kolonii otevřelo mnoho základních a středních škol, ale zájem o ně nebyl valný.

Do roku 1886 vzniklo v jižním Vietnamu 17 škol, které vedli francouzští kolonizátoři, z toho 10 chlapeckých škol a 7 dívčích. V chlapeckých školách učilo 48 francouzských a 78 vietnamských učitelů s celkovým počtem 1829 žáků. V dívčích školách učilo 25 francouzských učitelů a 13 vietnamských celkový počet 992 žákyň. Ve školách na úrovni nižší základní školy bylo 270 vietnamských učitelů vyučujících celkový počet 10441 žáků. Úplných základních škol bylo 16, učilo zde 24 francouzských učitelů a 51 vietnamských učitelů celkový počet 1553 žáků. V dalších 91 školách v malých městech učilo 91 vietnamských učitelů celkový počet 31416 studentů. Francouzské kolonizační síly stále ještě nedosáhly vlastního plánovaného cíle - odstranit staro-vietnamský jazyk, vyloučit ze vzdělávání konfucianismus, upevnit francouzskou kulturu, historii a systém vzdělávání.

Školství v letech 1886 – 1918 se stále vyznačovalo dvojím způsobem vzdělávání. Dříve než byl zcela zrušen feudální systém vzdělávání, byly podle návrhu francouzských kolonizátorů otevřeny i školy starého systému vzdělávání. Tyto školy byly také rozděleny na 3 úrovně. Na školách ve vesnicích se děti vyučovaly staro-vietnamský jazyk, vietnamský jazyk a několik základních vědních disciplín. Základní školy byly otevřeny i v různých malých městech, děti se také učily staro-vietnamský jazyk, vietnamský jazyk, ale i francouzský jazyk, základní vědní disciplíny, které souvisí se základní školou, dějepis (pouze francouzskou historií), zeměpis. Střední školy byly otevřeny v různých krajích, děti se učily předměty stejné jako na základní škole a francouzský jazyk byl povinný předmět. V roce 1906 bylo založeno 26 středních škol. V této době, jak bylo zmíněno, stále existoval i feudální systém školství. Od roku 1889 se konaly zkoušky každé 3 roky, stejně jako dříve. (5)

5. NGUYỄN THỊ, Chân Quỳnh: *Khoa cử Việt Nam*. Văn Học 2003, str. 26

Obrázek 7: Slavnostní předávání diplomů studentům, kteří v roce 1888 úspěšně složili státní závěrečné zkoušky

Zdroj: Nhung hinh anh di hoc va thi cu thoi xua, 2004 [online].

Od roku 1906 se kromě předmětů, které byly pro zkoušky předepsány, zkoušely i předměty další - francouzský jazyk a matematika. V roce 1919 proběhla poslední zkouška stejně jako za feudálního režimu. V roce 1906 Paul Beau celý systém školství a vzdělávání změnil. Beau založil pedagogické školy v Hanoji, Nam Dinh Hue a Gia Dinh. Otevřel také další střední odborné školy a střední odborná učiliště, tedy praktické školy. V roce 1906 bylo otevřeno střední odborné učiliště strojírenství v Saigonu, v roce 1913 byla otevřena umělecká škola v Gia Dinh, v roce 1902 střední zdravotnická škola v Hanoji (dnes lékařská Univerzita v Hanoji). V roce 1907 vznikla také Indočínská Univerzita „Dong Duong - Université Indochinoise“, která však fungovala pouze jeden rok, avšak v roce 1917 byla znovu otevřena. V průběhu let 1886 – 1918 se francouzští kolonizátoři ve Vietnamu snažili rozvíjet kvalitní vzdělávací systém.

Obrázek 8: Studenti při předávání uniformy, fotografie z roku 1895

Zdroj: Nhung hinh anh di hoc va thi cu thoi xua, 2004 [online].

Obrázek 9: Slavnostní vyhlášení studentů, kteří úspěšně složili státní závěrečné zkoušky, fotografie z roku 1897

Zdroj: Nhung hinh anh di hoc va thi cu thoi xua, 2004 [online].

Vlastenecká výchova v době francouzské kolonie, vznik „The Tonkin free school – Dong Kinh Nghia Phuc“ se datuje do roku 1907. Jednalo se o vzdělávací instituci v Hanoji, která byla v provozu pouze jeden rok, avšak její historický význam pro začátek 20. století byl velký. V roce 1906 Phan Boi Chau a Phan Chau Chinh navštívili Univerzitu Keio v Tokiu. Hlavním účelem jejich pobytu bylo opřít se o pomoc od Japonského státu, který se stal vietnamským vzorem pro svobodný stát. Koncem roku 1906 se konal kongres připravující založení instituce vzdělávání podle vzoru Keio Univerzity v Tokiu. Tato národní konference proběhla ve městě „Bac Ninh“ a rozhodla o založení školy v Hanoji. V březnu roku 1907 v ulici Hang Dao 4 v Hanoji proběhlo její otevření. (6)

Obrázek 10: Tonkin - vzdělávací instituce, rok 1907

Zdroj: VU, The Khoi. Dong Kinh Nghia Thuc thoi „hon nuoc“ vao chu Quoc Ngu, 2009 [online].

6. ĐÀO, Trinh Thất: *Đông Kinh Nghĩa Thục Hà nội*. Mai Lĩnh 1937, str. 32

Cílem otevření vzdělávací instituce Tonkin bylo:

- zvýšit znalosti národa, vést vlasteneckou výchovu a naučit hrdosti na svůj národ,
- rozšířit povědomí o novodobém vzdělávání. v pokročilé civilizace.
- připravovat a rozvíjet nové způsoby vzdělávání pro celé území Vietnamu.

Vzdělávací instituce Tonkin měla různá oddělení:

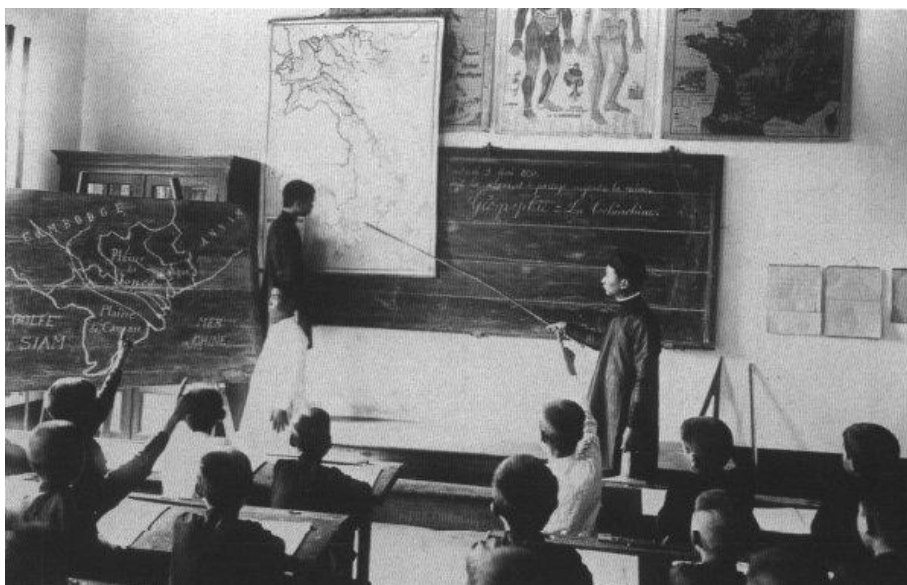
- Oddělení vzdělávání mělo na programu především přímo vzdělávat a na tomto oddělení byli lidé, kteří na instituci učili (Nguyen Quyen a Vu Chac – učitelé staro-vietnamského jazyka, Tran Huu Duc, Phan Huy Thinh - učitelé vietnamského a francouzského jazyka a další).
- Oddělení, které podporovalo a propagovalo veřejné školy pro všechny občany v celém Vietnamu, další podpora spočívala v osvětě - možnosti zapisovat se a vzdělávat se na instituci.
- Oddělení, které vypracovalo a přejímalo materiály ke studiu a materiály k propagaci školy (Le Dai, Luong Van Can, Phan Chu Trinh, Ngo Duc Ke a další).
- Finanční oddělení, které zajišťovalo financování instituce.

Obrázek 11: Studenti při vyučování chemie, rok 1907

Zdroj: Nhung hinh anh di hoc va thi cu thoi xua, 2004 [online].

Obrázek 12: Studenti při vyučování zeměpisu, rok 1907

Zdroj: Nhung hình ảnh di học và thi cử thời xưa, 2004 [online].

Obsahem vzdělávání na vzdělávací instituci Tonkin byla především vietnamská literatura, staro-vietnamská literatura, francouzská literatura, historie (dějepis), zeměpis, matematika a další přírodovědné předměty. Tyto předměty měly velmi dobře vypracované studijní podklady. Učebnice měly předmět literatura, dějepis a logistika, spolu s předměty vietnamská historie, literatura a významné historické osobnosti. Tyto učebnice byly psány ve staro-vietnamštině a měly formu výtisků na tvrdých deskách. Celkové provedení bylo velmi kvalitní. Učební materiály byly darovány nejen všem studentům, ale i rektorům na instituci a dalších školách. Dále se učebnice a studijní materiály velmi levně prodávaly po celém území Vietnamu, proto bylo jejich rozšíření opravdu masové. V oblasti vzdělávání se změnila ideologie, zvýšily se znalosti občanů o nadcházející nové době. Změnil se také celý obsah vzdělávání a přibýly nové předměty, jako byl zeměpis, historie, matematika, ekonomie, cizí jazyk atd. Ředitel vzdělávací instituce byl Nguyen Quyen.

System vzdělávání na vzdělávací instituci Tonkin byl na vysoké úrovni, přitahoval mnoho lidí a studentů z celého Vietnamu. Přestože tato vzdělávací instituce nefungovala dlouho, její reputace, mnoho získaných zkušeností a historicky významná činnost oslovila mnoho občanů na celém území Vietnamu. Později se tak tento styl vzdělávání rozšířil po celém území. Ve městě Ha Dong byly založeny 3 instituce, které sídlily na ulici Canh, Tay Mo a Tan Hoi. Ty podporovaly občany v otevírání a sponzorství tříd, kde se sami mohli dvakrát do měsíce (vždy prvního a patnáctého v měsíci) vzdělávat. Také ve městě Bac Ninh, Hung Yen, Thai Binh a v dalších po celém Vietnamu se na základě stylu Tonkin vzdělávání zakládaly instituce. V průběhu devíti měsíců, od března 1907 do listopadu 1907 se stavěly stále nové a nové vzdělávací instituce, čímž přispívaly ke změně vzdělávacího systému, rozšířily povědomí občanů o těchto nových systémech vzdělávání a o nové roli vietnamské společnosti. Sice se jednalo spíše o vlasteneckou výchovu, ale příprava na změny, na boj proti staré státní moci a založení státní moci nové byla nesporná. Z těchto důvodů se francouzským kolonizátorům tato činnost nelíbila, a vzdělávací instituce Tonkin byla v listopadu 1907 zavřena. Všichni lektori byli francouzskými kolonizátory zatčeni.

V roce 1917 se ve školství věnuje reformám Ande Xaro. V letech 1917 – 1929 vydává protokoly o dalších změnách školství a vzdělávání. (druhá změna), prvním pokusem o změnu systému vzdělávání provedl v roce 1906 Paul Doumer, Tentokrát Xaro s konečnou platností zrušil systémy školství z doby Nguyen dynastie a současně rozvíjel francouzsko-vietnamské školství. Na území Vietnamu tedy zůstaly pouze 2 systémy vzdělávání, a to „moderní“. Prvním z nich bylo školství určené pro francouzskou populaci na území Vietnamu, řízené dle programu Francouzské Metropole, druhým pak školství Francouzsko-vietnamské, které bylo určeno pro Vietnamské občany a řízeno podle programů Francie (tzv. „Indigéne“). Pro vietnamské děti bylo vzdělávání stále děleno na 3 stupně. Základní škola trvala 5 let, v prvním roce byl vyučován vietnamský jazyk, avšak v posledním roce především ve francouzštině. Po ukončení prvního stupně základní školy děti

obdržely osvědčení o absolvování základní školy „Certificat d'Études primaires“. Výuka na středních školách trvala 4 roky, hlavní jazyk byl francouzština. V roce 1923 byla pravidla pro vzdělávání zpřísněna, jejich autorem je Martial Merlin. Zpřísnění spočívalo v testování žáků. Po ukončení tří let prvního stupně základní školy (Cours Enfantin, Cours Préparatoire, Cours Élémentaire) žáci museli projít testem a teprve pokud dostali osvědčení, mohli dále studovat ve střední a vyšší třídě (dvouleté studium - Cours Moyen, Cours Supérieur). Po ukončení těchto pěti let studenti obdrželi osvědčení „Certificat d'Études primaires complementaires“.

V posledních dvou třídách byla hlavní náplní výuky francouzština. Ze začátku tyto změny přinesly pro vietnamské občany velké problémy, především pak pro děti ve vesnicích, pro které nebylo lehké učivo zvládnout. Na středních školách zpočátku existoval pouze první – čtyřletý stupeň, po jeho dokončení žáci obdrželi osvědčení o ukončení 9. třídy. V roce 1927 byly otevřeny navazující třídy druhého stupně střední školy, které byly zakončeny maturitou, a žáci po jejich ukončení obdrželi maturitní vysvědčení. Po maturitě studenti mohli dále pokračovat na různých vyšších a vysokých školách, či univerzitách. Pro orientaci - podíl studentů ve školách v této době činí 1,8%, z toho je převedeno na konkrétní čísla 551 vysokoškoláků a 4615 studentů maturitního studia. Kromě základní školy Francouzi otevřeli také střední odborné školy, střední stavební školy, střední odborná učiliště, praktické školy a vysoké školy - právnické školy „École de Droit et d'Administration“. V letech 1930 – 1945 se francouzští kolonisté otevírání dalších státních škol nevěnovali, což však na straně občanů Vietnamu vyvolalo protesty. Soukromé školy byli drahé a některé děti tak vůbec studovat nemohly, týkalo se to dokonce i aristokratů v malých městech, kteří již neměli možnost vzdělávat se doma. V této situaci se počet školáků rapidně snížil. Školáků v mateřských školách byla 2%, základní školy vzdělávaly 0,4% školáků (z každých 1000 dětí tedy pouze 4 chodily do základní školy). Počet studentů na středních školách se také snížil, jednak z důvodu malého počtu státních škol a také z důvodu lokalizace ve velkých městech, či dokonce zcela v jiném kraji. Možnosti dopravy nebyly valné a soukromé školy také nebyly dostupné na

celém území Vietnamu, proto tedy mnoho chudých školáků nemělo možnost chodit do školy. V letech 1936 – 1939 bylo pouze 16 čtyřletých středních škol na celém území Vietnamu. V severní části bylo na 8 milionů obyvatel v chlapeckých a dívčích školách v Hanoji, v Hai Phong, Nam Dinh, Bac Ninh, Thai Binh, lang Son pro studenty pouze 700 míst.

Obrázek 13: Žáci chlapecké školy

Zdroj: Nhung hinh anh di hoc va thi cu thoi xua, 2004 [online].

Obrázek 14: Žákyně dívčí školy při vyučování tělesné výchovy

Zdroj: Nhung hinh anh di hoc va thi cu thoi xua, 2004 [online].

V oblasti Francouzské indočíny byly pro 5 milionů 656 tisíc obyvatel otevřeny 4 základní školy - škola Khai Dinh ve městě Hue, škola Dong Khanh Hue, škola ve městě Vinh, Quy Nhon, včetně střední školy ve městě Thanh Hue. V oblasti jižního Vietnamu byly pro 5 milionů 656 tisíc obyvatel otevřeny 4 základních školy - v Saigonu, My Tho a ve městě Can Tho. To znamená, že na každý 1 milion 200 tisíc obyvatel byla otevřena jedna základní škola se 263 školáky. Státních středních škol s maturitou bylo mnohem méně, jednalo se pouze o 3 školy ve velkých městech -Hanoj, Hue a Sajgon“, přičemž v každém městě byla pouze jedna státní střední škola. Ve školním roce 1936 – 1937 studovalo tyto 3 školy 369 žáků, což znamená, že na každý 1 milion obyvatel studovalo pouze 19 středoškoláků. Ve školním roce 1941 – 1942 bylo i vysokoškoláků mnohem méně, v celé Indočíně byly pouze 3 vysoké školy, všechny v Hanoji, s celkovým počtem 834 vysokoškoláků. Většina studentů studovala právnické obory s celkovým počtem 315 studentů a lékařské obory s celkovým počtem 282 studentů. Akademie věd čítala 207 studentů.

Vyšší umělecké školy vzdělávaly 66 studentů, vyšší zemědělské školy 59 studentů, vyšší škola veterinární 14 studentů a pedagogické školy 16 studentů. Kromě studentů vietnamských na školách studovali také studenti zahraniční (z Francie, Laosu, Kambodži) v počtu 38 studentů/1milion obyvatel. Ve 40. letech 20. století Francouzi vzdělávací systém změnili pouze velmi málo, nejpodstatnější změnou bylo rozdělení středních škol s maturitou na dva typy. Školy prvního typu byly zaměřeny pouze na studium matematiky a druhý typ byl zaměřen na studium filosofie. Maturitní vysvědčení na obou typech škol mělo stejnou váhu jako maturitní vysvědčení evropské. Na základních, středních a vysokých školách se vietnamský jazyk stal vedlejším předmětem a hlavní úlohu plnil francouzský jazyk. Pouze v mateřských školách se učilo ve vietnamském jazyce. Kromě jazykové vědy se na školách vyučovaly další vědní disciplíny – filozofie, francouzská historie a literatura, psychologie, etika, logistika a další. Francouzští kolonizátoři rozšiřovali znalosti o francouzské kultuře, historii a literatuře. Hlavním účelem bohužel bylo, aby se

vietnamský národ přiklonil k francouzské kultuře a aby postupně zapomněl na kulturu vlastní.

Obrázek 15: Venkovská škola

Zdroj: Nhung hình ảnh di học va thi cu thoi xua, 2004 [online].

1.5 Školství v době revoluce a do roku 1975

Koncem 19. a začátkem 20. století stálo hnutí vlastenecké výchovy proti kolonizátorům. Vzdělávání se v době revolucí uchýlilo pod vedení politických Komunistických stran. V roce 1932 byl pod vedením politické strany Komunistické vydán rozkaz pro otevření škol pro všechny občany. Hlavním účelem bylo podporovat každého ve vzdělávání. V srpnu 1938 strana založila sdružení pro rozšíření vietnamského jazyka a vzdělávání lidu.

Lidé byli nadšeni možností vzdělávat se a nehledě na věk každý docházel do školy. V roce 1944 slavilo sdružení úspěch, až 6 milionů obyvatel z celého území Vietnamu umělo číst, psát, a další základy ostatních věd. Metody učení se vyvinuly tak, aby se lidé neučili jenom nazpaměť.

Na osmé Národní konferenci v roce 1941 pod vedením politika Ho Chi Minh o osvobození národa proti francouzské nadvládě a japonským kolonizátorům byl věnován prostor také novým vzdělávacím systémům podle komunistického režimu státu. Politické strany uváděly programy podle Viet Minh:

- Zrušit „otrokářský“ vzdělávací systém, rozvíjet nové školství, každá národnost má nárok učit se v mateřském jazyce.
- Založit nové školy pro vzdělávání politiků, příslušníků armády, technických pracovníků a řádná příprava nových generací.
- Podporovat občany ve vzdělávání a zvýšit znalosti občanů.

25. 11. 1945 vydala strana pokyn pro boj proti nevzdělanému občanu. V nařízení bylo podporováno otevření středních a vysokých škol a rozvoj nového systému vzdělávání. Politické také strany vzdělávaly vězně a připravovaly je pro efektivní hnutí.

Vzdělávání vězňů se rozdělilo na dva třídní stupně podle délky trestu. Třída dlouhodobá – dlouhodobé vzdělávání, které bylo určeno převážně pro politické vězně. Tito vězni dosáhli základního a středního vzdělání, délka jejich trestu byla od pěti let více. Třída krátkodobá – krátkodobé vzdělávání, bylo určeno pro vězně, kteří neuměli psát, číst nebo dosáhli pouze základního vzdělání prvního stupně a délka trestu byla kratší než pět let. Učiteli byli také vězni, kteří však měli vysokoškolské vzdělání. Jednu ze tříd pro vězně Quang Chau učil v letech 1925 – 1926 politik Nguyen Ai Quoc (Ho Chi Minh). Lektoři se dělili na dva typy, jedni vzdělávali v oblasti kultury, tu ve věznici Con Dao učil například politik Pham Van Dong a druzí přednášeli o Marxismu a Leninismu, což ve stejné věznici vyučovali politici Le Duan a Bui Cong Trung. (7)

7. VŮ, Ngọc Khánh: *Tìm hiểu Giáo dục Việt Nam trước 1945*. Giáo dục 1985, str. 22 - 24

Obrázek 16: Politik Ho Chi Minh při návštěvě jedné ze škol, rok 1945.

Zdroj: Vu, the Khoi. Dong Kinh Ohia Thuc: Thoi „hon noc“ vao chu Quoc Ngu, 2009 [online].

Obrázek 17: Věznice Con Dao, fotografie z minulosti

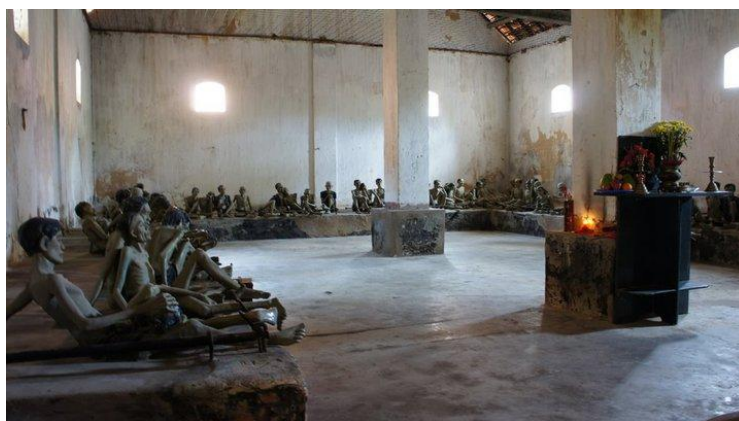
Zdroj: Nha tu Noc Dao, 2009 [online].

Obrázek 18: Věznice Con Dao, fotografie ze současnosti

Zdroj: Nha tu Noc Dao, 2009 [online].

Obrázek 19: Věznice Con Dao, fotografie ze současnosti

Zdroj: Nha tu Noc Dao, 2009 [online].

Ve věznici také probíhal armádní výcvik spolu s praktickým tréninkem. Učební materiály pro politické vězeňské byly dováženy tajně, jednalo se zejména o díla socialistických autorů (Marx, Engels, Lenin). Všechny tyto učební materiály byly překládány, vydávány a uchovávány tajně. V případě prozrazení hrozil autorům trest smrti. Významnými a oblíbenými učiteli –

politiky byli: učitel Nguyen Tat Thanh, Phan Thanh, Truong Chinh, Nguyen Khanh Toan, Dang Khai Mai, Pham Van dong, Vo Nguyen Giap a další.

Dne 9. března 1945 ve 20:20 získala vietnamský stát - do té doby pod nadvládou Francie - japonská vláda. Mezinárodní dohodou bylo rozhodnuto, že japonská vláda vyhlásí osvobozený Vietnam, avšak ve skutečnosti Vietnam využívala a chtěla získat. Ve Vietnamu byla založena nová vláda (Tran Trong Kim), ministrem školství se stal Hoang Xuan Han. V této době se dostalo i na změnu ve vzdělávání. Hlavním vyučovacím jazykem byl vietnamský jazyk. Primární vzdělávání obsahovalo pětileté studium, sekundární vzdělávání bylo rozděleno na 2 stupně, které tvořila čtyřletá střední škola a tříleté gymnázium. Na střední škole bylo 14 povinných předmětů. Těmito předměty byly: čínská literatura, vietnamská literatura, matematika, fyzika a chemie, biologie, etika, ekonomie, dějepis a zeměpis, výtvarná výchova, praktika, keramika, hudební výchova, biologie člověka, rodinná výchova, výchova dětí.

Gymnaziální studia byla rozdělena na jednotlivé fakulty (fakulta pro společenské vědy, fakulta pro výzkum A a B, fakulta pro biologii a další). V předmětu dějepisu tvořilo výuku 50 % vietnamské historie, dále se výuka věnovala historii mezinárodní (výuka o starověkém Egyptě, Indii, Japonsku, nejvíce o historii čínské). Po vypuknutí války v roce 1964 byly školy z velkoměst evakuovány (byly pod kontrolou Viet Minh). Školy z města Hue se přestěhovaly do Thanh Hoa Nghe An, některé školy v Hanoji se přestěhovaly do Phu Tho a Tuyen Quang, školy v oblasti řeky Song Hong se přestěhovaly do vesnic. Všechny vyšší a vysoké školy se přestěhovaly do severního Vietnamu. se předením došlo k přestěhování učitelů a studentů, materiály k výuce se podařilo přesunout pouze částečně. Od roku 1948 byly právnické univerzity změněny na školy mezinárodní politologie. Ve školním roce 1947 - 1948 byla otevřena další jazyková škola (zaměření na anglický, ruský a staro-vietnamský jazyk).

V roce 1950 proběhla první reforma nového vzdělávacího systému. Změny nastaly tyto: mateřská školka byla zavedena na jeden rok, základní škola prvního stupně trvala 4 roky, základní škola druhého stupně 3 roky a základní škola třetího stupně, nebo také gymnaziální studia, 4 roky. Sekundární vzdělávání zůstalo tak, jak bylo nastaveno dříve. Byly otevřeny další střední odborné školy, zemědělské školy, umělecké, veterinární školy a další. Terciární vzdělávání bylo změněno tak, že lékařská univerzita snížila počet roků studia a přidala více praktické části, která byla využita při péči o zraněné vojáky. Byli vybíráni studenti pro studium v zahraničí (v komunistických státech). Obsah vzdělávání se více věnoval historii, literatuře, zeměpisu a revolučním teoriím. Vzdělávání začalo sloužit politice k boji proti nepřátelům. V roce 1956 proběhla druhá reforma vzdělávání, která zkrátila výuku na základních školách třetího stupně, nebo také gymnaziální studia, na 3 roky. Sekundární a terciární vzdělávání bylo pozměněno podle ruského vzdělávacího systému.

1.6 Režim státních závěrečných zkoušek v minulosti

Podmínky zkoušky Studenti ze státních a soukromých škol, kteří chtěli složit zkoušky, museli projít nejdříve zkouškou přípravnou. Hlavním důvodem pro skládání této zkoušky bylo, aby se ke státní závěrečné zkoušce vybrali opravdu kvalitní studenti a také, aby se studenti seznámili se školou. Všichni studenti, kteří se účastnili zkoušek, museli mít čistý trestní rejstřík, dobré chování a celkově museli být dobrého vzezření. Obsah zkoušky byl diktát, recitace básně a vypracování slohové práce. Zadání práce vydala hlavní komise, která však nebyla vybrána ve velkoměstě. Kdo úspěšně složil tuto přípravnou zkoušku, mohl se státní závěrečné zkoušky účastnit, tedy prvního stupně vysoké školy „thi huong“. Studenti se nazývali „dau Xu“. Studenti museli podle předpisů odevzdat 3 sešity, které určily školy, první sešit obsahoval 10 listů, na první stránce bylo příjmení studenta, dole vlevo datum a místo narození, dále jméno a příjmení prarodičů, prarodičů a rodičů. Každý sešit byl orazítkován. Den před zkouškou si studenti museli připravit osobní věci, věci k postavení stanu, stůl, židle, psací potřeby a jídlo.

Obrázek 20: Studenti při cestě na státní závěrečné zkoušky

Zdroj: Nhung Hind anh di hoc va thi cu thoi xua, 2004 [online].

Školní řád a kázeň

Kdo nedodržel školní řád, byl potrestán. Práce musely být napsané čitelně, nesměly se psát zkratky, písmo muselo být rovné a stejné, nesměl se používat čínský jazyk, pouze jazyk oné doby. Práce nesměly být umazané nebo v nich nesmělo být opraveno více než deset písmen. Dále museli studenti použít správný - určený počet písmen, nesměli použít ani více či méně slov, než bylo určeno, k vypracování nesměli mít žádné materiály, žádné taháky či knihy. Kdo tato pravidla nedodržel, byl ze zkoušky vyřazen, přičemž mohl být vyřazen do konce života. Při psaní práce se také nesměla používat slova, která napodobovala jména hlavy státu či jeho příbuzných. Kdo toto nedodržel, byl potrestán. Den před státní závěrečnou zkouškou byl zveřejněn seznam jmen studentů s upozorněním, na co nesmějí zapomenout a co se při státní závěrečné práci nesmí používat. Nedodržení těchto pravidel se trestalo, dotyční byli zatčeni a byli například po tři dny vystaveni na slunci, mohlo jim být také zakázáno účastnit se závěrečné zkoušky doživotně. Kromě studentů se trestali také učitelé, kteří dotyčné provinilé studenty vyučovali. Těmto učitelům, pokud pracovali na státní škole, se snižovaly platy, byli přeřazeni na nižší stupeň, byli vyhozeni ze školy nebo jim bylo zakázáno učit - jejich učitelský titul byl pozastaven. Učitelé ze soukromé školy také mohli být zatčeni a uvězněni.

Proto při vyučování učitelé stále zdůrazňovali svým žákům, aby nedělali chyby. Při psaní si museli také dávat velký pozor při otočení strany, aby písmena byli stejná. Na první stránce, kam studenti začali psát práci, museli nechat 3 volné řádky. Prvnímu řádku se říkalo řád „du cach“ a psali se tam slova bůh „Thien“, zem „dia“, pagoda „mieu“. Na druhém řádku studenti psali o králi, na třetím psali o vlastnostech krále. Kdo se zmýlil, nebo se nevyjadřoval vhodně, byl ze zkoušky vyhozen, mohl být ale také zatčen a uvězněn. Studenti, kteří si nevážili krále, se trestali až trestem smrti.

Škola pro účely zkoušky byla nepřechodně umístěna na jedno z polí nedaleko města. Při každé státní závěrečné zkoušce byly postaveny jednorázové domky z bambusu a hlíny. Kolem byly zabezpečeny plotem a byly hlídány. Sedm malých domků bylo určeno pro zkušební porotce, devět dalších pro ubytování zkoušejících, tři k ukládání knih a učebnic. Kolem „školy“ byly postaveny čtyři další domky, které byly určeny jako místo konání zkoušek. Uvnitř byly pak další čtyři řady domků, každá řada byla rozdělena na sedmáct míst pro studenty, kteří skládali zkoušky.

Při státní závěrečné zkoušce z prvního stupně vysokoškolského vzdělávání - po úspěšném složení zkoušky získali studenti titul Bc, nebo Dis. „thi huong“ a v jedné místnosti byli při zkoušce čtyři studenti. Při státní závěrečné zkoušce druhého stupně vysoké školy - po úspěšném složení zkoušky získali studenti doktorát „thi hoi“ a v místnosti byl při zkoušce pouze jeden student. Kolem školy si studenti postavili stany - ubytování. U zkoušky „thi huong“ se stávalo, že počet studentů byl velký a studenti si museli postavit vlastní stany i pro konání státních závěrečných zkoušek. (5)

5. NGUYỄN THỊ, Chân Quỳnh: *Khoa cử Việt Nam*. Văn Học, 2003, str. 23

Obrázek 21: Studenti se připravují na státní závěrečnou zkoušku, obrázek z roku 1895

Zdroj: Nhung Hinh anh di hoc va thi cu thoi xua, 2004 [online].

Obrázek 22: Studenti při státní závěrečné zkoušce, fotografie z roku 1897

Zdroj: Nhung Hinh anh di hoc va thi cu thoi xua, 2004 [online].

Po kontrole dokladů a dalších procedurách bylo studentům určeno místo ke konání zkoušky. Za doby krále Le Thanh Tong se teprve určilo místo ke konání státní závěrečné zkoušky prvního stupně vysokoškolského vzdělávání „thi huong“. Za Le dynastie bylo pro konání státní závěrečné zkoušky prvního stupně vysokoškolského vzdělávání určeno devět škol, v době krále Gia Long VI. to bylo šest škol. Počet škol a míst určených pro zkoušky byl tedy různý a měnil se. Pro bakalářské studium však platilo, že se všechny zkoušky musely pořádat v jednom roce, ale mohly být zahájeny v různých měsících (např. škola v Thua Thien Hue měla zkoušky v dubnu, škola v Nge An v červnu, škola v Thanh Hoa v červenci, škola v Nam Dinh v říjnu). Později byly každé tři roky pořádány další státní závěrečné zkoušky -jeden rok pro bakalářské studium, druhý rok pro doktorandské. Každá státní závěrečná zkouška probíhala v jiném měsíci.

Porotci a zkoušející při státní závěrečné zkoušce

Porotci a zkoušející byli rozděleni na dvě skupiny, jedna skupina porotců měla na starosti zkoušení a hodnocení prací. Jejich dosažené vzdělávání bylo vysokoškolské a většina z nich byla s bakalářským a doktorským titulem. Byli to významní a známí lidé. Hlavní hodnotící byli čtyři, každý dělal hodnocení podle své funkce. Při hodnocení se práce musela překontrolovat čtyřikrát. První zkoušející hodnotil s červeným razítkem, druhý modrým razítkem, třetí růžovým razítkem a čtvrtý hodnotil razítkem tmavě červeným. Čtvrtý zkoušející byl nejdůležitější osobou a také byl hlavním porotcem u této zkoušky a rozhodoval, kdo postupuje dál, případně, kdo úspěšně složil zkoušku. Druhá skupina měla na starosti pouze hlídání studentů při psaní prací a udržovala klid při zkoušce.

Slavnostní den zahájení a průběh zkoušek

Několik dní před započatím vlastním státní závěrečné zkoušky proběhl slavnostní den zahájení zkoušek. Všichni porotci a hodnotící se museli ubytovávat zvlášť, nesměli být v kontaktu se studenty a jejich příbuznými. Den zahájení zkoušek byli velmi pěknou událostí, u vchodu do školy svítily

pochodně, ve 22:00 hodin, po třech bouchnutích do bubnu, přicházeli všichni čtyři hlavní zkoušející ke vchodu školy. U vchodu byli také studenti, kteří se účastnili zkoušky.

Obrázek 23: Den slavnostního zahájení státní závěrečné zkoušky na škole Nam Dinh, obrázek z roku 1888

Zdroj: Nhung Hinh anh di hoc va thi cu thoi xua, 2004 [online].

V den zkoušky se z nejvyšší budovy školy ozývaly hlasy, které vycházely z hlásných trub a hlásily: „Prosíme zkoušející, aby se připravili k přijímání studentů ke zkoušce, a také prosíme studenty, aby se připravili k přijímání zadání.“ Potom se četli seznamy studentů, kteří se zkoušky účastnili. Pokud slunce dosáhlo výše než stropu školy, pak jedno bouchnutí do bubnu oznámilo zadávání prací. Kolem deváté hodiny ráno si studenti museli pro potvrzení a razítko od zkoušejících, aby se potvrdilo, že studenti práci opravdu dělali ve škole a ne doma, či ji nedostali práci z venku.

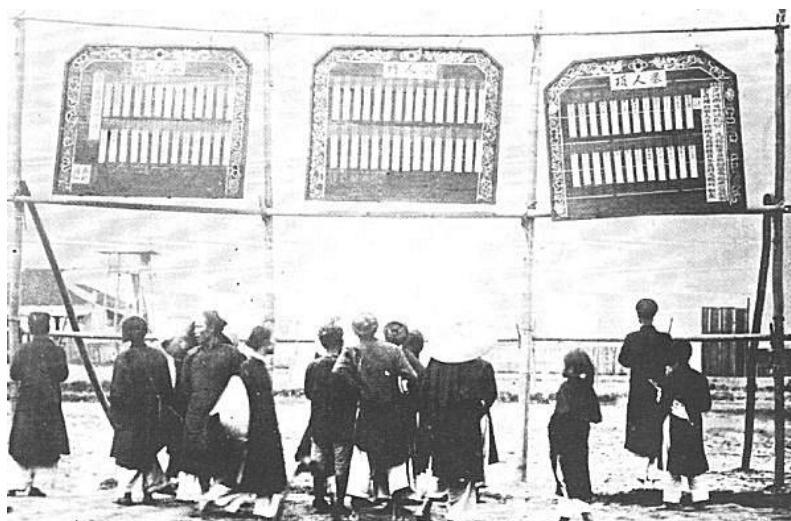
Dokud studenti neměli toto potvrzení, práce nebyla hodnocena. Kolem třetí až čtvrté hodiny odpoledne bylo jedním bouchnutím do bubnu oznámeno, že studenti musejí ihned své práce odevzdat. Pozdní odevzdání bylo považováno za porušení školního řádu a bylo hodnoceno nižším stupněm dosaženého vzdělání či horší známkou, také však mohlo způsobit vyloučení ze

zkoušky a student tedy nemohl postoupit do dalšího kola. Zkoušky se konaly jako čtyřkolové. Po odevzdání práce, ukončení prvního kola, se studenti vrátili do svého stanu, kde čekali na výsledek zkoušky. Kdo úspěšně složil zkoušky ve třech kolech, ale nepostoupil do koly čtvrtého, získal pouze maturitu, nebo také „Tu tai“ a v době Le dynastie „Sinh do“. Student, který úspěšně složil všechny zkoušky čtyř kol, získal titul bakalář, v době Lê dynastie se jim říkalo „Huong cong“. Kdo složil zkoušky úspěšně ve všech čtyřech kolech a měl vyznamenání, získal titul s červeným diplomem, říkalo se jim „Huong nguyen“. Po úspěšném složení zkoušky byli někteří studenti pozváni ke královskému dvoru, aby pracovali pro krále nebo ve státní správě a někteří byli vybráni k dalšímu studiu na univerzitě „Quoc Tu Giam“. Státní závěrečné zkoušky doktorandských studií probíhaly ve velkoměstech anebo na královském dvoře. Každý student, který úspěšně složil zkoušky „Thi Huong“ se nazýval „Cong Si“.

Státní závěrečná zkouška doktorandského studia probíhala odlišně. Studenti museli mít celkem osm sešitů, protože práce pro získání tohoto stupně vzdělání se pro ohodnocení odevzdávaly také králi. Každá stránka musela mít 8 řádků, každý řádek musel obsahovat 22 slov. Zkoušky probíhaly také jako čtyřkolové. Šest sešitů, které byly určeny k psaní prací v prvním, druhém a třetím kole mělo pouze 10 stran. Dva sešity určené pro čtvrté kolo musely mít každý po 30 stranách. Zkoušky doktorandského studia se vždy pořádali jeden rok po zkoušce „thi huong“ a to vždy na jaře. Zkoušky se pořádaly nejdříve ve velkoměstech „thi hoi“ a studenti, kteří úspěšně tyto zkoušky složili, se dále dostávali ke královskému dvoru, kde skládali další zkoušku, kterou však směl hodnotit pouze král. Práce státní závěrečné zkoušky doktorského studia byla vyhodnocena podle toho, jestli student splnil řád školy, který byl určen. Úplná práce se hodnotila jako nejlepší, tyto úplné práce musely všemi čtyřmi koly projít s dobrým výsledkem, aby se jejich autoři mohli se účastnit zkoušky „thi Dinh“ na královském dvoře.

Zkoušky na královském dvoře pak probíhaly tak, že studenti dostali zadání práce, kterou zadával král s pomocí svých sluhů. Po obdržení zadání práce se studenti museli pětkrát za krále pomodlit, potom se odebrali na určená místa a pracovali. K vytvoření práce měli celý den, poté student musel odevzdat práci králi. Porotci byli sluhové krále, kteří byli zaměstnáni ve státní správě, a jejich dosažené vzdělávání bylo vysokoškolské. Všichni byli pod vedením krále a o všem konečném rozhodoval král. Studenti také na dvoře dostávali oběd a po úspěšné zkoušce následoval slavnostní den, na kterém byl vyhlášen seznam jmen studentů, kteří úspěšně zkoušky složili. Ti poté procházeli s doprovodem po celém městě, aby občané věděli, že tento rok úspěšně složili zkoušky právě tyto studenti. Někteří studenti zůstávali pracovat ve státní správě a někteří byli vysláni do malých měst, kde otevřeli školu a vyučovali.

Obrázek 24: Seznam studentů z doby Nguyen dynastie, kteří úspěšně složili zkoušky

Zdroj: Nhung Hinh anh di hoc va thi cu thoi xua, 2004 [online].

2. VIETNAMSKÉ ŠKOLSTVÍ V SOUČASNOSTI

Od dubna roku 1975 až do roku 1986 neexistovaly žádné soukromé školy (základní, střední ani vysoké školy). Vietnamské školství bylo od roku 1976 vedeno Vietnamskou socialistickou republikou. Na tento systém školství navázal a pokračoval v něm i systém školství Vietnamské demokratické republiky. Od roku 1976 byl severní a jižní Vietnam spojen, ale systém školství se lišil. V jižním Vietnamu bylo podle osnov stanoveno 12 let pro základní školy a střední školy, v severním Vietnamu 10 let pro základní školy a střední školy. Tento systém školství odlišný pro jižní a severní Vietnam fungoval od roku 1976 až do roku 1986. Od roku 1986 byla rozdílná školní docházka sjednocena podle osnov na 12 let pro základní a střední školy pro celé území Vietnamu. Délka této docházky platí až do dnešní doby.

2.1 Primární vzdělávání

Vzdělávání v mateřských školách - MŠ: mateřské školky byly určeny pro děti ve věku od 3 do 6 let. Jejich hlavním cílem je, aby se děti osamostatnily a vytvořily si správné návyky.

Základní vzdělávání: studium trvá 12 let a je rozděleno na 3 stupně. První stupeň je určen pro děti od 6 do 11 let, druhý stupeň je pak určen pro děti do 15 let a třetí stupeň je určen pro studenty do 18 let.

První stupeň (základní škola): Děti začínají chodit od šesti let do první třídy a končí v 5. třídě. Děti se učí předměty: matematika, vietnamský jazyk, přírodovědné a společenské předměty. Ve čtvrté a v páté třídě se přidávají další předměty - dějepis, zeměpis, hudební výchova, praktické předměty, etika, tělesná výchova, informační technika (děti si mohou vybrat), anglický jazyk (už pro 3., a další třídy). Po ukončení 5. ročníku musely děti projít zkouškou, aby mohly vstoupit do ročníku šestého, tato pravidla platila od roku 1986 do roku 2005. Mezinárodní shromáždění na 6. zasedání vydalo vyhlášku č. 37/2004 sb. O zrušení státní zkoušky na základních školách prvního stupně od školního roku 2004 – 2005. Od roku 2005 byly tedy oficiálně zkoušky zrušeny.

Studenti se od té doby posuzují pouze podle prospěchu. Ve druhé pololetí páté třídy studenti dělají testy ze dvou předmětů (matematiky, vietnamského jazyka a literatury) a podle výsledku těchto testů se vybírají studenti pro vyšší stupeň vzdělávání, tedy do šesté třídy.

Obrázek 25: Základní škola „Tran Quoc Toan“, fotografie ze současnosti

Zdroj: TAI, Le Thi. Truong tieu hoc Tran Quoc Toan, 2006 [online].

Druhý stupeň (střední- základní škola): děti od 11 do 15 let věku navštěvují 6. až 9. třídu. Učební předměty určuje pokročilost třídy. Mohou jimi být: biologie, technické předměty, vietnamský jazyk a literatura, dějepis a zeměpis, výchova a vzdělávání lidu, cizí jazyky (angličtina, francouzština, ruština, čínština, japonština), hudební výchova, matematika, tělesná výchova, estetika, informační technika. Všechny tyto předměty jsou určeny pro studenty od šesté do deváté třídy. Pro osmé a deváté třídy se přidávají předměty další (fyzika a chemie). Mimo tyto hlavní předměty si studenti také povinně osvojí další znalosti (vzdělávání mimo školní činnost - odborné vzdělávání pro deváté třídy a další). Od roku 1986 do roku 2006 studenti po ukončení deváté třídy museli absolvovat zkoušku do vyšší - desáté třídy. Od roku 2006 byla tato povinnost zrušena, ale pokud studenti chtějí dále studovat, musí přijímacím řízením do desáté třídy projít.

2.2 Sekundární vzdělávání

Třetí stupeň (střední škola nebo také gymnaziální studium): Studenti od 15. do 18 let se učí v 10. až 12. třídě. Předměty, které učí na škole celé tyto 3 roky jsou - matematika, biologie, fyzika a chemie, zeměpis a dějepis, vietnamský jazyk a literatura, výchova a vzdělávání lidu, vzdělávání o obraně státu, informační technika, tělesná výchova, technické předměty. Další předměty, které si sami studenti mohou vybrat v rámci studia na škole jsou - elektronika, grafika atd. Po ukončení těchto tří let studenti dostávají osvědčení o vzdělávání (dle toho se určují známky při maturitní zkoušce) a musí absolvovat maturitu. Po úspěšné maturitní zkoušce obdrží maturitní vysvědčení. Po maturitě mají studenti nárok dále studovat na různých středních odborných, vyšších, vysokých školách či univerzitách. Povinné maturitní předměty tvoří matematika, vietnamský jazyk a literatura a cizí jazyk. Poslední předmět je pro každý rok určen jiný (fyzika a chemie, biologie, zeměpis, dějepis).

Gymnaziální studium: toto studium je určeno pouze pro studenty s výborným prospěchem. Tento typ školy byl založen roku 1966. Na těchto školách studují žáci, kteří se opravdu dobře učí, a po ukončení školy se od nich očekává mnoho úspěchů. Od začátku vzniku se gymnázia specializují na matematiku, fyziku a informační technologie. Podmínky pro přijetí na školu jsou tvrdé, vybírá se pouze z výborných studentů, kteří prošli mnoha těžkými přijímacími zkouškami.

Speciální školy:

- a) **Školy určené pro studenty s finančním znevýhodněním** (především studenty z vesnic a z chudých rodin): Škola je určena pro studenty s ekonomickými problémy, kteří nemohou stejně jako ostatní studenti studovat ve městě. Stupně vzdělávání jsou většinou základní a střední základní. Na těchto školách se vzdělává většina lidí, kteří pracují pro státní správu v sociální oblasti. Studenti tohoto typu škol jsou dotováni, dostávají na ubytování a stravu finanční podporu od státu a také mohou bydlet ve škole.

- b) **Škola pro děti s výchovnými problémy a děti se záznamem v trestním rejstříku:** Na těchto školách se děti učí kulturu, odborné předměty a výchově. Dříve tyto školy spadaly pod ministerstvo veřejného bezpečnostního řízení a dnes spadají pod ministerstvo práce, invalidů a sociální správy.

2.3 Terciární vzdělávání

Pod pojem terciární vzdělávání spadají střední odborné školy, vyšší odborné školy, vysoké školy a Univerzity.

Přijímací řízení na vyšší odborné a vysoké školy:

Tyto přijímací zkoušky pořádá každoročně ministerstvo školství. Měsíc po maturitě se studenti připravují na přijímací řízení na vyšší či vysoké školy, na které si podávali přihlášky. Přijímací zkoušky jsou rozděleny podle skupiny studentů typu A, B, C, D, H, K, M, N, R, T, V, S. Předměty, ze kterých dělají studenti přijímací zkoušky, se podle těchto skupin dělí.

Předměty určené pro studenty jednotlivých skupin

Studenti základní skupiny:

Skupina A: Matematika, fyzika a chemie, **A1** – matematika, fyzika a cizí jazyk.

Skupina B: Matematika, fyzika, biologie.

Skupina C: Vietnamský jazyk a literatura, zeměpis a dějepis.

Skupina D: Matematika, vietnamský jazyk a literatura, cizí jazyk.

D1: vietnamský jazyk a literatura, matematika, anglický jazyk; **D2:** vietnamský jazyk a literatura, ruský jazyk; **D3:** vietnamský jazyk a literatura, matematika, francouzský jazyk; **D4:** vietnamský jazyk a literatura, matematika, čínský jazyk; **D5:** vietnamský jazyk a literatura, matematika, německý jazyk; **D6:** vietnamský jazyk a literatura, matematika, japonský jazyk.

Studenti skupiny nadaných a talentových:

Skupina H: vietnamský jazyk a literatura, malování.

Skupina K: matematika, fyzika, technika.

Skupina M: vietnamský jazyk a literatura, matematika, umělecký talent (zpěv, vyprávění, výrazné čtení).

Skupina N: vietnamský jazyk a literatura, předměty zpěvu.

Skupina R: vietnamský jazyk a literatura, dějepis, ostatní talentové předměty.

Skupina T: vietnamský jazyk a literatura, biologie, tělesná výchova.

Skupina V: matematika, fyzika, malování.

Skupina S: vietnamský jazyk a literatura, dva předměty divadelní.

Přijímací zkoušky byly rozděleny na tři období:

První období: 4. a 5. července - toto období je určeno pro skupiny „A, V“. Studenti ze skupiny „V“ museli po absolvování předmětů matematika a fyzika ještě absolvovat předmět malování, který se pořádal 8. července.

Druhé období: 9. a 10. červenec byl určen pro skupiny „B, C, D, N, H, T, R, M“. Studenti, kteří patřili do skupiny pro nadané a talentové po absolvování základních předmětů, absolvovali: skupina „H, N“ dělala přijímací řízení z předmětu vietnamský jazyk a literatura podle zadání pro skupinu C. Skupina M z předmětu vietnamský jazyk a literatura, matematika podle zadání pro skupinu D. Skupina T z předmětu biologie a matematika podle zadání skupiny B. Skupina R, dějepis a vietnamský jazyk a literaturu podle skupiny C. Skupina K (matematika a fyzika) podle zadání skupiny A. Další talentové zkoušky se konaly 14. července.

Třetí období: 15. a 16. července se konaly přijímací zkoušky pro všechny skupiny studentů na vyšší odborné školy.

A- přípravné kurzy na vysoké školy: Tato škola je určena pro studenty, kteří se nedostali na vysokou školu, a tedy museli jeden rok chodit na přípravné

kurzy vysoké školy. Po roce si tyto studenti mohou vybrat jakoukoliv vysokou školu a dále studovat., kromě vysoké ekonomické školy a školy obrany.

B- střední odborné školy: Tyto školy jsou určeny pro studenty, kteří se po maturitě nedostanou na žádné vyšší, vysoké školy či univerzity.

Obrázek 26: Střední odborná škola ve městě „Can Tho“, fotografie ze současnosti

Zdroj: SACH, Nguyen Van. Lien doan lao dong Can Tho: Dai hoi VIII doi moi, sang tao vi quyen va va loi ich nguoi lao dong, 2008 [online].

C- vyšší odborné školy: Studenti, kteří chodí do této školy, museli nejdříve absolvovat přijímací řízení, nebo byli přijmutí na základě prospěchu. Délka studia je tři roky, v některých školách může být i 3,5 až 4 roky, tak aby to odpovídalo programu studia.

D- vysoké školy: Studenti vysoké školy museli nejdříve projít přijímacím řízením, nebo byli přijati na základě prospěchu, to určuje škola. Délka studia většinou bývá na 5 až 6 let. První dva roky se studenti učí předměty základní, tři nebo čtyři roky se učí předměty odborné. Po ukončení školy studenti získávají tituly Bc., Ing., Ing. Arch., MUDr. a další

Obrázek 27: Vysoká pedagogická škola ve městě „Hung Yen“, fotografie ze současnosti

Zdroj: Truong dai hoc su pham ky thuat Hung Yen, 2009 [online].

Magisterské studium: Studenti tohoto navazujícího studia musejí mít ukončenou vysokou školu a musejí projít přijímacím řízením vypsáným školou. Doba studia závisí na typu vzdělávání a oboru, ale obvykle trvá 3 roky. Toto studium je určeno pro dva druhy studentů. První typ studentů jsou ti, kteří přišli ze zaměstnání a veškeré finanční náklady hradí jejich zaměstnavatelé, kteří je na studium poslali. Druhý typ studentů jsou ti, kteří si hradí vše sami.

Doktorandské studium: Tento typ studia je nejvyšším vzděláním na vysoké škole ve Vietnamu v dnešní době. Doktorandské studium mohou studovat všichni studenti, kteří mají bakalářský, inženýrský či magisterský titul. Délka studia závisí na typu vzdělávání a oboru. Na konci studia musí studenti úspěšně obhájit disertační práci. Po úspěšném ukončení studia studenti získávají doktorát podle oboru. (8)

8. GS. TS NGUYỄN, Đình Hương: *Việt Nam hướng tới nền giáo dục hiện đại*. Giáo dục, 2005, str. 16 - 18

PRAKTICKÁ ČÁST

3. OSOBNÍ POROVNÁNÍ HISTORICKÉHO A SOUČASNÉHO VIETNAMSKÉHO ŠKOLSKÉHO SYSTÉMU

V praktické části autorka osobně porovnává historický a současný vietnamský školský systém.

Zaměření práce bylo především na tyto oblasti:

- Vztah mezi učiteli a žáky v minulosti a v současnosti.
- Porovnání minulosti a současnosti vietnamského školství.
- Názory na rozvoj vzdělávání na území Vietnamu.
- Strategické cíle k vybudování moderního vietnamského školství.
- Vietnamské školství, pohled do budoucna.

Zdrojem pro zpracování praktické části byla dostupná vietnamská literatura o této problematice, diplomantka osobně realizovala její překlad do češtiny (stejně tak jako většinu textu části teoretické). Podle dostupných informací je tak tato diplomová práce prvním uceleným spisem o tématu.

3.1 Vztah mezi učiteli a žáky v minulosti a v současnosti

V minulosti byli učitelé na prvním místě. Učitel vždy rozhodoval o úspěchu studentů na škole, studenti svého učitele uctívali. Učitel měl velkou autoritu a byl obrazem svému žáku. Učitelé vždy kladli otázky a žáci odpovídali, studenti se nesměli nikdy obhájit či být proti. Pro komunikaci byla zavedena jasná pravidla a povinnosti žáků k učiteli. Po ukončení vyučování žáci museli zdvořile pozdravit a rozloučit se svým učitelem. Ve stáří učitele se o něj jeho studenti starali a po jeho smrti ho uctívali a chodili na mše, aby si

připomínali, kdo je vychoval a naučil, jak se stát dobrým člověkem a podělil se s nimi o zkušenosti ze života. Nebyla to pro studenty povinnost, ale vzniklo to na základě dobrého chování, lidských citů a vycházelo se z přirozenosti. Dá se říci, že vztah učitele a žáka v minulosti byl velmi úctyhodný, učitel žáky dobře vychoval, předal jim své dlouholeté zkušenosti a studenti byli vedeni k tomu, aby si vzdělání a učitele upřímně vážili.

Dnešní vztahy mezi učiteli a žáky jsou hodně komplikované a prošly velkými změnami. Učitelé jsou jako rodiče, kolegové a přátelé. Trendy tohoto vztahu jsou přejaté. Působí zde trendy tržní ekonomiky a negativní vlivy ve společnosti. V dnešní době učitel vede a otevře cestu k učení, dokáže pomoci jak získat znalosti a zkušenosti, vztah učitele a studenta se stává partnerským, demokratickým a neexistuje mezi nimi nerovné postavení tak jako v minulosti. Studenti se mohou svobodně rozhodnout a prosadit své názory. Ve vztahu učitele a žáka se zobrazují vlastnosti humanismu. Lze však také říci, že demokracie způsobuje, že nemalé procento studentů vystupuje a diskutuje proti svému učiteli. Učitel však nesmí křičet, ublížit žákům či je trestat jakýmkoliv způsobem (fyzickým či psychickým).

Učitel se však stává bezmocným a cítí se možná až méněcenný. Je snaha zabránit těmto problémům, aby ke konfliktu mezi studenty a učiteli nedošlo, avšak zatím se nedaří najít způsoby, jak nevhodnému chování studentů k učitelům zabránit. Existuje také skupina studentů, kteří jsou dobře a slušně vychovaní, ale je jich bohužel málo.

Studenti, kteří kladou otázky a diskutují o svých názorech, jsou podporováni, ale není dovoleno, aby studenti proti učiteli bojovali. Požaduje se, aby učitelé byli ke svému studentu shovívaví, neslušné chování ke svému učiteli se netoleruje. Kromě vztahu mezi učiteli a studenty se také hodně změnil vztah mezi lidmi ve společnosti. Dnes učitelé nepomáhají studentovi při jeho neschopnosti, ale nechají ho sami rozhodnout se a snažit se hledat cesty ke studiu. Učitel je jenom návod pro studenta, aby se sám snažil a zvýšil si svou aktivitu v učení a hledal cestu k úspěchu. Aby byly vztahy mezi studenty a učiteli v pořádku, je nejdříve nutné stanovit cíle.

- a) Obnovit národní tradici vztahu mezi učiteli a studenty, aby se studenti ke svému učiteli chovali slušně, ale také naopak učitelé ke svému studentovi. Je třeba si považovat učitele, který vychovává a vede studenta, není možné považovat ho za poslední kategorii ve společnosti, neboť on je učitel a je také rodič. Na prvním místě je být slušně vychován a je třeba si také uvědomit, kdo je učitel a kdo je žák.
- b) V oblasti vzdělávání učitelů by se mělo cílit na kritéria a standardy kvality učitelů a jejich dobrého chování. Učitel by měl být svědomitý, zodpovědný, vzorný, aby si ho studenti opravdu mohli vážít.
- c) Systém vzdělávání by měl ve vztahu učitelů a studentů stanovit určitý řád, stanovit povinnosti studentů a učitelů a také pravidla a tresty. Je třeba zvýšit přísnost učitelů ke studentům, aby se zabránilo jejich nežádoucímu chování a zachovala se bezpečnost učitelů.

3.2 Porovnání minulosti a současnosti vietnamského školství

Před Francouzskou koloniální nadvládou bylo vietnamské školství převážně založeno na konfucianismu. Staré školství bylo silně ovlivněno čínským školstvím. Vše bylo nastaveno podle čínského programu studia, způsob učení, zkoušky atd. V každém okrese byl jeden „trenér“, v každé oblasti byl jeden učitel, ti vyučovali lepší studenty, na každý kraj byl jeden rektor, který měl na starosti vzdělávání studentů bakalářů, v hlavním městě byla škola „Quoc Tu Giam“, což byla Univerzita národa. Vzdělávání nikdy nebylo povinné, lidé si ho vybírali svobodně. Učiteli byli lidé, kteří byli vzdělání.

Typ venkovské školy se odvíjel od movitosti učitelů. Ti bohatší si otevírali školu přímo ve svém domě, chudší docházeli za výukou do domů bohatých žáků, kde však měli možnost vyučovat i ostatní děti z vesnice. Děti začínaly chodit do školy ve věku šesti až sedmi let. Zahájení školního roku pro ně počínalo tak, že rodina dítěte musela do školy přinést jedno vařené kuře, jeden talíř rýže a jednu lahev rýžového alkoholu. Všechny pokrmy musely být připravené čerstvě a během jídla, kterého se účastnil učitel, rodiče a majitel

domu, se povídalo o charakteristice a plánování učení chlapce nebo dívky v budoucnosti.

Na začátku roku se děti učily o správném chování, uklízení v domácnosti, později se učili číst a psát ve staro-vietnamštině. Pokud dělaly chyby, byly potrestány rákoskou. Uspořádání třídy vypadalo tak, že učitel seděl na dřevěném stole a žáci seděli také na stole, přímo proti němu. Malé děti seděly v první řadě. Výuka začínala už v šest hodin ráno, děti odevzdaly učiteli své úkoly, poté šly domů na snídani a vraceli se kolem devíti hodin a do patnácti hodin se bez přestávky učily. Výuka probíhala i o víkendech, ale v květnu, říjnu a před Novým rokem bylo velké volno. To žákům umožnilo nejen odpočinout si po velkém úsilí ve škole, ale také pomoci rodičům v zemědělství. I přes věkové rozdíly se všichni žáci učili stejnou látku. Starší děti většinou docházely pouze na přednášku a úkoly si připravovali doma, vždy byli domluveni s učitelem.

Školné se platilo dvakrát ročně ve formě rýže, kromě toho také rodiče šili pro učitele dvojce dlouhé kalhoty a košile. Bohatší rodiny učiteli přispívaly také dalšími dary a penězi. Když někdo z rodiny učitele zemřel, rodiče žáků učiteli také přispívali a pomáhali mu. Školné tedy záviselo na možnostech jednotlivých rodin, chudé přispívaly to, co vypěstovaly, bohatší peníze. Do roku 1919 se venkovské školy postupně zrušily a začal nový systém.ⁱ

Kromě venkovských škol existovaly také školy v pagodě (chrámu). V jedné škole bývalo 30 až 100 studentů. Lidé se učili nazpaměť, učební materiály byly dostupné převážně z astrologie, etiky a filosofie. Vědní disciplíny, které by se dali prakticky aplikovat (jako jsou technické či jiné vědy) nebyly známy. Školský systém nebyl co do rozsahu vzdělávání předepsán celostátně. Studenti měli praktická cvičení většinou pouze ze psaní. Státnice se dělaly na úrovni krajů, kam byli maturanti pro vyšší stupeň vzdělávání vybíráni. V hlavním městě a na královském dvoře se vybírali studenti pro studium na bakalářských a doktorandských oborech. Většina státnic se pořádala jednou za tři roky. Problémy byly zejména v dopravní dostupnosti, lidé chodili převážně pěšky, většina cest tak trvala měsíce, u

některých mohla trvat i roky. Pokud studenti státní zkoušku složili, mohli zůstat a pracovat na královském dvoře, někteří však odcházeli domů a otevřeli si vlastní školu ve vesnici. Ti, kteří zkoušku neudělali, či při zkoušce udělali chybu, byli potrestáni nebo odcházeli domů a za tři roky se zkoušky mohli účastnit znovu. Jazyk, hlavně čínštinu a staro-vietnamštinu se studenti učili nazpaměť. Většina konfuciů pomáhali králi, aby si udržel svůj stát.

Až od roku 1858, v období Francouzské kolonie, se systém školství ve Vietnamu začal postupně měnit podle Evropského systému vzdělávání (francouzské). Školství bylo rozděleno na jednotlivé stupně vzdělávání a také byla zavedena určitá pravidla, která byla dána až školou. Způsob učení byl zaměřen na logické uvažování, děti se nemusely tolik učit nazpaměť jako při vzdělávání v dřívější době. Tyto nové systémy vzdělávání začaly být v jižním Vietnamu zaváděny na konci 19. století. Hlavní jazyk byl jazyk francouzský, čínština a staro-vietnamština se postupně staly jazyky vedlejšími, neboť nebyly považovány za důležité. Jak již bylo uvedeno, v roce 1906 Paul Beau udělal první reformu vietnamského školství podle Evropského systému vzdělávání. V této době, aby se Francouzská kolonie na území Vietnamu udržela, musela se v určitých oblastech podříditi vietnamskému národu.

Systém vzdělávání se dále moc neměnil, ale všechny školy ve městech i na vesnicích musely kromě mateřštiny děti učit i francouzský jazyk. Cizí jazyk byl hlavní jazyk v učební výuce. Vysoké školy byly sice zřízeny, ale byly otevřeny až od roku 1918, v době vedení školství Albertem Sarrautem. Staré vzdělávací systémy byly již zcela zrušeny a nahrazeny novými. Další vliv na Vietnamské vzdělávání měl Le Myre De Vilers, který otevřel mnoho mateřských, základních škol, školy z vesnic nechal přemístit do hlavních krajských oblastí a založil také školy střední školu - college v jižním Vietnamu. Tato jediná střední škola konce 19. století v celém jižním Vietnamu tehdejší doby se jmenovala se College de My Tho, ve 20. století si škola změnila jméno na College de Le Myre De Vilers. V roce 1950 se však opět přejmenovala podle jednoho z vietnamských učitelů na Lycee Nguyen Dinh Chieu.

Vzdělávání v tehdejší době bylo velmi populární, ale podmínky pro výuku a finanční prostředky občanů nebyly dostatečné. Děti z chudých rodin, nemohly často do školy docházet jenom proto, že finanční prostředky rodiny nebyly dostačující. Další bariérou byla pro děti také obtížná francouzština. Procentuální podíl dětí ve škole byl velmi malý, přesto školy fungovaly a dále se stavěly a otevíraly školy nové.

Pojem vzdělávání chápeme ve společnosti jako způsob socializace lidí. Vzdělávání má za povinnost naučit člověka, jak ve společnosti žít. Vzděláváme, nebo také socializujeme člověka od narození, jak v rodině, tak i ve společnosti. Vzdělávání v primárním, sekundárním i terciárním vzdělávání probíhá jinak. V primárním vzdělávání se učí lidé pouze základ, základní potřeby. Sekundární vzdělávání je chápáno jako základní předpoklad pro úspěšný vstup na trh práce. V současné době je východiskem pro dosažení dalších úrovní vzdělávání, předpokladem pro vzdělávání další vzdělávání a také celoživotní učení. Terciární vzdělávání pomáhá zabezpečit rozvoj vysoce vzdělané společnosti a pracovního trhu. V polovině 20. Století měl sekundární a terciární stupeň vzdělávání ve Vietnamu stejné role školy jinde ve světě.

Koncem 19. století, při porovnání počtu žáků od primárního do terciárního vzdělávání ve srovnávání s dobou konfuciální, bylo dost, ale počet žáků a studentů ve srovnávání s dobou konce 19. století s dobou za druhé republiky bylo méně. Tento systém školství byl používán pouze v jižním Vietnamu, až v roce 1917 byl uplatněn jako celostátní. Říkalo se mu také „Francouzský koloniální školský systém“. Problém byl ale, jak už bylo popsáno, v nucené adaptaci žáků a studentů od základní až po vysokou školu na nový jazyk. Děti se učily francouzštině, vietnamština a staro-vietnamština byly pouze jako jazyky vedlejší. Školné bylo pro řadu lidí hodně náročné, některé děti proto do školy vůbec nemohly chodit, což se týkalo hlavně dětí z chudých rodin. Do škol chodily tedy pouze děti z rodin, které měly dostatečně vysoké příjmy. Až do roku 1950 se francouzský systém školství postupně měnil na školský systém vietnamský.

Vietnamské školství na začátku 21 století do současnosti

V roce 2007 – 2008 studovalo v celém státě přibližně 23 milionů studentů. Ve školním roce 2000 – 2001 se počet zvýšil o 1,03%.

Síť škol je rozvinuta v celé zemi. Všechny základní školy a gymnázia jsou ve všech městech, střední školy ve všech okresech na celém území, střední odborná učiliště a střední odborné školy a vysoké školy jsou lokalizovány ve všech krajích, ve velkých městech. V mnoha okresech jsou zřízeny internáty a koleje pro ubytování studentů z etnických menšin. V současné době se na celém území Vietnamu nachází více než 9000 center vzdělávání. Mimo to existuje také mnoho středisek, která se zaměřují na zvýšení znalostí profesních, učí cizí jazyky a praktické poznatky na zahraniční úrovni.

Obsah výuky a znalosti žáků na základních školách se velmi zlepšily. Úroveň znalostí a především přístupu k novým poznatkům ze strany studentů je pokročilý. Mnoho studentů ze středních škol, středních odborných učilišť, středních odborných škol, vyšších, vysokých a postgraduálních studií najde po ukončení školy práci přesně podle svého oboru zaměření. Kvalita vzdělávání se zvýšila o jeden stupeň.

V posledních letech se také vytvořilo mnoho soukromých organizací, které zodpovídají za hodnocení škol a akreditaci. Oddělení pro testování kvality byla v srpnu 2004 založena na 60 vzdělávacích institucích.

Na mnoha vysokých školách se studenti učí v programech, které jsou na mezinárodní úrovni. V prosinci 2008 bylo například vedeno 23 těchto výukových programů realizovaných na 17 vysokých školách (vyučovalo se pouze v angličtině).

Posílení se dočkala činnost ve vědecké a technické oblasti pro postgraduální vzdělávání se zaměřením na obory biotechnologie, informační technologie, materiální technologie, zemědělské technologie a pedagogika.

Poslední 4 roky výzkum v oboru pedagogika aktivně podporuje potřeby občanů. V nových moderních programech vzdělávání se formy učebních materiálů a učebnic řídí podle vyhlášky číslo 40 z roku 2000 sb. V programu vzdělávání pro základní školy proběhly důležité změny, byly zavedeny nové osnovy vzdělávání a učební materiály, včetně učebnic pro střední školy s maturitou. Tyto změny byly pro žáky na základních školách zavedeny od 1. do 6. třídy od školního roku 2002 – 2003. To znamená, že do školního roku 2006 – 2007 se všechny děti a studenti jak na základní, tak na střední škole učí podle nového učebního plánu a učebnic. Metody vzdělávání na různých školách pokročily zejména v aktivitě, je vidět snaha a pozitivní myšlení žáků. Používání informačních technologií ve výuce a učení je podporováno.

94% občanů ve věku od 15 let je gramotných. Mnoho různých organizací aktivně podporuje a motivuje děti, sleduje a hodnotí kvalitu učení. Aktivně také otevírají školy a ekonomicky je podporují v mnoha různých formách. Státní investice do vzdělávání průběžně vzrůstají. V roce 2007 tvořily příspěvky občanů asi 25 % z celkových nákladů na studium. Zdroje pro financování školství jsou také získávány soukromými příspěvky od tuzemských i zahraničních podnikatelů a institucí.

Stále se zvyšují příležitosti studia pro děti z chudých rodin, etnických menšin a děti s tělesným postižením. Snižují se platby školného a přidávají se stipendia a příspěvky. Od školního roku 2007 – 2008 mají studenti středních odborných učilišť, středních odborných či vysokých škol, kteří nemají peníze na školné, nárok na úvěr. (1)

1. Du Thao Lan thu muoi bon, 30.12.2008 [online]. Dostupné z: <http://planipolis.iiep.unesco.org>

Problémy ve vzdělávání v současné době

Způsob uspořádání vzdělávacího systému ukazuje mnohé neefektivní dopady. Stav strukturální nevyváženosti mezi úrovněmi vzdělávání a struktura odborného vzdělávání jsou již dnes překonány a nesplňují tak požadavky společnosti.

Kvalita vzdělávání je v porovnávání s požadavky rozvoje státu stále nízká. Vývoj na všech úrovních vzdělávání v posledních letech potřeby vzdělávání pro občany Vietnamu splnil, avšak kvalitu vzdělávání ještě ne. Ve srovnávání s podobnými rozvojovými zeměmi na světě je Vietnam stále na nižší úrovni. V posledních letech se například sice zvýšil počet vysokých škol, ale zajištění jejich pedagogického sboru a technického zařízení neodpovídá standardu.

Obsah a metody vzdělávání od mateřských škol do základní školy je zlepšen, ale stále má nedostatky a svá omezení, vzdělávací program je inovován velmi pozvolna tedy už potřebám vzdělávání neodpovídá. Vzdělávací program jednotlivých stupňů odborné přípravy je stále zaměřen více na teorii a praktické přípravy je málo. Výuka je v podstatě pasivní komunikace, které stále vyžaduje po studentech učit se látku nazpaměť a nepodporuje kritické myšlení, kreativní myšlení a samostatné studium studentů.

Mnohé plány rozvoje školství stále postrádají odbornou přípravu učitelů a synchronizaci jednotlivých stupňů vzdělávání. Na vysokých školách a univerzitách jsou stále nedostatečně kvalifikovaní učitelé (s doktoráty a magisterskými tituly). Metody vzdělávání v jednotlivých pedagogických školách jsou také inovovány pomalu. Vedle toho se určité skupiny učitelů také dopouštějí porušování etického způsobu života, což nepříznivě ovlivňuje pověst učitele ve společnosti. Materiální a technické potřeby škol nejsou uspokojovány v dostatečné míře. V posledních letech se tato situace sice významně zlepšila, ale mnohé školy např. v horských oblastech stále sídlí ve

starých, nerekonstruovaných a nevyhovujících budovách. Mnoho knihoven, laboratoří, učeben především na vysokých školách je velmi zastaralých.

Příčiny problémů ve vzdělávání

Nejvyšší národní politika vzdělávání není zcela správná. Po mnoho let sice politické strany zdůrazňovaly nutnost kvalitního vzdělávání a potřebu zavádění nových metod, ale aplikace do praxe nebyla ve všech oblastech dostatečně realizována. Mnohá ministerstva si stále ještě nejsou role vzdělávání plně vědoma. V tomto kontextu se zatím stále vzdělávání neupřednostňuje a nepodporuje. Mnoho samotných škol také investuje do nevhodných oblastí, které vůbec potřebám vzdělávání neslouží.

Zatímco sociálně-ekonomická situace Vietnamu dosáhla mnoha zásadních změn, v oblasti řízení vzdělávání Vietnam stále stagnuje. Stojí za tím nedostatečné uvědomění potřeby vzdělávání, ale také ekonomická situace, která zatím nemůže dostatečně uspokojit všechny potřeby, které školství v současné době vyžaduje. Metody učení jsou zastaralé, nemotivují studenty k učení. Učitelé využívají zatím pouze znalostí, které získali ve škole a nejsou aktivní v tvorbě vlastních účinnějších a více individuálně zaměřených nových metod.

I v oblasti řízení je situace stále nedostatečná. Právní systém a vzdělávací politika je stále neúplná. Kapacita orgánů řízení ve vzdělávání nedostačuje, nestačí ani odborná příprava, kterou vyžadují nové úkoly řízení. Finanční prostředky pro vzdělávání nejsou využívány rozumně, nezaměřují se na oblasti, které jsou problémové. Investice státu do vzdělávání stále nedostačující, nezaměřuje se na hlavní oblasti, které finanční podporu vyžadují. Potřeby vzdělávání lidu stále se zvyšují, avšak v oblasti ekonomické podpory není na tento požadavek reflektováno. Uplatnění absolventů na trhu práce je stále omezené, školský systém zatím není schopen naplnit potřebu vyškolených pracovníků.

Příležitosti a výzvy vietnamského vzdělávání

a) Příležitosti

Je možné vytvoření příznivých změn, které mohou rychle abstrahovat nové trendy vzdělávání, nové znalosti a moderní model vzdělávání. Další příležitostí je využívat konkrétní přímé znalosti a zkušenosti těch států, jejichž školství je na vysoké úrovni. Takováto mezinárodní spolupráce může velmi usnadnit a zefektivnit zaměření investic. Mezinárodní organizace a zahraniční podniky zvyšují nároky na své zaměstnance prostřednictvím školení, vytvářejí tedy individuálně možnosti a příležitosti v rozvoji vzdělávání zaměstnanců. Po 20 letech ekonomického růstu je perspektiva růstu podílu státních prostředků dobrá. Příležitostí pro rozvoj školství jsou také individuální finanční dary od vietnamských občanů žijících v zahraničí, kteří jsou ochotni přispět ke vzdělávání v zemi svého narození.

b) Výzvy

Nárůstem sociálních rozdílů ve společnosti a vývojovými rozdíly mezi regiony by mohlo dojít ke zhoršení nerovnosti v přístupu ke vzdělávání. Požadavky hospodářské rozvoje pro příští desetiletí vyžaduje nejen početné, ale také kvalitní lidské zdroje. Chce-li Vietnam pokračovat v hospodářském rozvoji, musí dojít k restrukturalizaci ekonomiky spočívající v rozvoji určitého druhu výroby, služeb a kvality technologií. Tento proces vyžaduje samozřejmě zemi s dostatečně kvalifikovanou pracovní silou. V současné situaci, přestože 62,7% občanů Vietnamu jsou lidé v produktivním věku, je úroveň pracovní síly v odborných dovednostech a znalostech ve srovnávání s ostatními zemi v regionu stále nízká. Zlepšování dovedností a znalostí zaměstnanců prostřednictvím školení stále ještě neodpovídá stavu, kterého by dosáhlo dostatečně kvalitní vzdělání zaměstnanci ve školském systému. Velkou výzvou tak tedy je přítomnost stále se zvyšující poptávky po vyškolených pracovních silách v jednotlivých oborech, které vytváří obrovský tlak na vzdělávání.

3.3 Názory na rozvoj vzdělávání na území Vietnamu

Vzdělávání vietnamských občanů se komplexně rozvíjejí a přispívá k budování moderní kultury. Kromě toho vytváří základ a industrializace a modernizace země. Vzdělávání a odborná příprava musí vytvářet a přispívat k nové generaci kvalifikovaných pracovníků. Nové generace by měly mít profesně velmi kvalifikované vzdělávání s dostatečnými znalostmi a dovednostmi, měly by být tvořivé, s kritickým myšlením, logickým uvažováním, umět řešit problémy, aby mohli efektivně pracovat. To vyžaduje zásadní změny v obsahu vzdělávání, metodách učení, na konstrukcích v jednotlivých vzdělávacích prostředích, které studentům mohou pomoci. Prostřednictvím vzdělávacích aktivit by mělo být dosaženo rozvíjení osobní kultury. Obsah, metody a prostředí vzdělávání by měly být udržovány a zachovány i v rozvoji kultury Vietnamu.

Rozvoj vzdělávání lidu by měl být na prvním místě. Je třeba věnovat více pozornosti dětem s postižením, studentům v horských oblastech a dětem z chudých rodin, tedy zaměřit se na podporu kvalitního vzdělávání také třeba podporou ekonomickou. Zaměření na zlepšení vzdělávání by mělo mít základ nejenom v podpoře ekonomické, ale v tvorbě skutečně efektivního způsobu, který by motivoval děti, ale i ostatní občany ke vzdělávání.

Vzdělávání má za cíl splnit jednak sociální požadavky, a také uspokojit potřeby jednotlivce. Vzdělání musí obecně překonat současný stav nedostatku v oblasti vyškolené pracovní síly. Také další vzdělávání - programy školení – musí korespondovat s požadavky různých hospodářských odvětví. Vzdělávání nebude účinné, dokud netoží se všemi požadavky, které byly vyjmenovány. Školský systém by se měl více soustředit na příležitosti v učení jednotlivých věkových kategorií. Tyto vzdělávací programy, učební osnovy a učební plány by měly být zároveň flexibilní. Také kvalitní pedagogové, jejich zodpovědnost a soulad se školou jsou prvky, které vytvoří schopnost přitahovat studenty na jednotlivé školy.

Podpora mezinárodní integrace ve vzdělávání musí zachovat národní kulturu. Globalizace přináší mnoho výzev zejména v oblasti životního stylu, který s sebou mnoho změn ze zahraničí nese. Přijetí modelů vzdělávání ze zahraničí musí být také pečlivě zváženo tak, aby neuškodilo tradici a kulturním hodnotám národa. V obsahu a metodách vzdělávání tedy musí být zdůrazněna národní etnika a vzdělávání obecně má pomoci lidem poznat kulturu Vietnamu. Vzdělání s sebou má přinést hrdost na národní tradice a odpovědné zachování kulturní národní identity.

V rozvoji vzdělávacích služeb je největším omezením nedostatek investic ze státního rozpočtu. Zdravá konkurence mezi jednotlivci je motivována k rozvoji vzdělávání. Každý student, učitel a manažer a každý výchovný orgán by měla být dány možnost snahu o vysoké kvalitní výsledky v povinnostech. Z toho vychází svou vlastní prestiž a naopak se zachází s úctou.

Výchova a vzdělávání však musí i přes omezené finanční zdroje dosáhnout nejlepší úrovně. Ano, opravdová kvalita vzdělávání vyžaduje odpovídající materiální zajištění, avšak v průběhu příštích několika desetiletí Vietnam nebude schopen dodávat do vzdělávání státní investice na úrovni rozvinutých zemí. Investicemi do využití zahraničních zkušeností a modelů vzdělávání, inovací vyučovacích metod, prováděním zpětných šetření, vzděláváním kvalitní učitelů místních a získáváním učitelů zahraničních, vědeckým výzkum atd. může Vietnam i při omezeném množství finančních prostředků efektivně podporovat a zvyšovat kvalitu vzdělávání.

3.4 Strategické cíle k vybudování moderního vietnamského školství

Do budoucna je snaha o vybudování moderního Vietnamského školství. Vědění národa je základem rozvoje a modernizace státu. Směřování je nastaveno na cíl schopnost integrace státu do celosvětové společnosti. Typ vzdělávání - mezinárodní, o který Vietnam usiluje, by měl v ideálním případě naučit lid schopnostem samostatného myšlení, kreativitě, přizpůsobení, spolupráci, schopnosti umět řešit problémy, mít dostatečnou sílu, znát čestnost, upřímnost, mít smysl pro odpovědnost. Osvojení si znalostí a dovedností v odborné práci je spojena s myšlenkou národní nezávislosti.

3.5 Vietnamské školství, pohled do budoucna

Rozvoj vzdělávání umožňuje přípravu kvalitních lidských zdrojů pro industrializované období. Modernizace školství má také vytvářet příležitost k celoživotnímu vzdělávání pro každého občana Vietnamu. Předškolní vzdělávání by mělo natolik zkvalitnit přípravu, aby děti byli schopné bezproblémového postupu do první třídy. Základní vzdělávání by se mělo cíleně zaměřit na přípravu handicapovaných dětí tak, aby pro ně společenská integrace byla co nejsnazší. Odborné vzdělávání by svoji kvalitu nemělo snižovat. Vysokoškolské vzdělávání by také svojí kvalitou mělo být co nejvhodnější přípravou na další postgraduální vzdělávání. Další vzdělávání by mělo vytvářet příležitosti a možnosti pro celoživotní vzdělávání za všech okolností.

Také vzdělávání zaměstnanců by se mělo zaměřit na účast na krátkodobých školeních v rámci oboru, které s sebou přináší schopnost pracovat vysoce kvalifikovaně a s dostatečnou přípravou. Bez důsledného plánování pravidelných programů školení tato cesta nebude možná., a Vše musí již při přípravě odpovídat potřebě jednotlivých oborů a zájmů zaměstnanců. Také zvyšování motivace k pravidelnému školení je důležitým bodem.

Kvalita a účinnost školství v rozvojových zemích, jako je Vietnam, se musí dostat na úroveň zemí vyspělých. Předškolní vzdělávání by mělo být zaměřeno na kvalitní péči, rozvoj dobrého tělesného zdraví a dobrý duševní stav dítěte. Základní vzdělávání by mělo projít výraznou změnou v celkové kvalitě nastupujících žáků. Studenti by již z rodiny měli mít zakotveno vzorné chování a odpovědnost v rámci studia jednotlivce. Také zlepšení v oblasti zdravého životního stylu, odvahy, poctivosti, schopnosti samostatné práce, dovedností, aktivního zapojení do studia, by přineslo úspěchy. Schopnost dobře ovládat cizí jazyky a využívat znalosti a dovednosti do praxe by měla být podporována. Do popředí zájmu se také dostává rozpoznávání a soustředění se na nadané studenty. Jejich výuka by měla nadání rozvíjet a podporovat je.

Odborné vzdělávání by mělo zaručit, že po ukončení studia studenti budou schopni pracovat v daném oboru. Znalost cizích jazyků a celková kvalita vzdělávání by měla odpovídat mezinárodní úrovni. Vysokoškolské vzdělávání by mělo zaručit, že po ukončení budou mít studenti kvalitní znalosti pro vykonávání účinné praxe v oboru, budou však také tvořiví, se zažitým kreativním přístupem, nezávislí a stále aktivně vyhledávající novinky ve svém oboru. Schopnost řešit problémy v jakékoli situaci, nejen ve společenském životě, ale i ve studiu je také podstatná. Přizpůsobení se na jednotlivé změny na trhu práce musí u vysokoškolsky vzdělaných lidí být velmi pružné.

Jedním z nejdůležitějších úkolů pro současné školství je vymýcení negramotnosti, zvýšení kvality odborného vzdělávání, účinná pomoc lidem získávat nové a moderní znalosti, plnit různé požadavky práce a obecně přispět ke zlepšení kvality života. Do vzdělávání musí dostatečně proudit lidské zdroje, efektivita využívání zdrojů finančních musí být stále zvyšována tak, aby rozvoj vzdělávání zůstal zachován. Lidské zdroje vstupující do všech úrovní vzdělávání by samy měly být co nejkvalitnějšího vzdělání. Stát musí zajistit také obecné udržení podílu investic do vzdělávání i v dalších letech.

Také problém možností podpory všeobecného vzdělávání dětí v oblasti horských a etnických menšinách musí být dostatečně efektivně řešen. Správné využití sociálně-ekonomických prostředků je pro školství s dostatečnou mírou a kvalitou vzdělávání klíčové. Řízení lidských zdrojů v oblasti vzdělávání by mělo být kvalitní, odpovídající odpovědnosti jednotlivých funkcí řízení. Obvyklým by se také mělo stát konání kontrolních auditů a uveřejnění výsledků těchto auditů.

ZÁVĚR

V případě zhodnocení vietnamského školství byly popsány nejdůležitější body, prvním z nich je vztah mezi učiteli a žáky. Dříve v kontextu doby byl tento vztah autoritativní, učitel byl vážen, byl obrazem svému žáku, hodnocen (finančně, materiálně) rodinou studentů co nejvíce, vždy dle možností rodiny. To vše nebyla povinnost, základem bylo dobré vychování, lidské city a kulturní přirozenost národa. Dnešní vztahy mezi učiteli a žáky jsou hodně komplikované, prošly velkými změnami. Ve vztahu učitele a žáka se zobrazují sice potřebné humanistické principy, avšak nemalé procento studentů neslušně vystupuje proti svému učiteli, což s národní kulturní přirozeností není absolutně slučitelné.

Dalším důležitým bodem hodnocení je neefektivita současného uspořádání vzdělávacího systému přinášející negativními dopady. Jednotlivé úrovně vzdělávání jsou nevyvážené, překonané, nesplňují požadavky moderní společnosti. Kvalita vzdělávání je v porovnávání s požadavky rozvoje státu stále nízká. Sociálně-ekonomická situace Vietnamu dosáhla mnoha zásadních změn, v oblasti řízení vzdělávání Vietnam stále stagnuje. Za popsaným stojí stále nedostatečné uvědomění potřeby vzdělávání na nejvyšších úrovních řízení státu, ale také ekonomická situace, která zatím nemůže dostatečně uspokojit všechny potřeby, které školství v současné době vyžaduje.

Posledním bodem zhodnocení je tedy nedostatečnost investic do vzdělávání. Výchova a vzdělávání však musí i přes omezené finanční zdroje dosáhnout nejlepší úrovně. Ano, opravdová kvalita vzdělávání vyžaduje odpovídající materiální zajištění, avšak v průběhu příštích několika desetiletí Vietnam nebude schopen dodávat do vzdělávání státní investice na úrovni rozvinutých zemí. I při omezeném množství finančních prostředků však lze podporovat a zvyšovat kvalitu vzdělávání. Toto by měly umožnit audity efektivity využívání stávajících financí a lidských zdrojů. Do budoucna je snaha vybudovat moderní Vietnamské školství, vědění národa je vždy základem rozvoje a modernizace státu.

SEZNAM POUŽITÉ ČESKÉ LITERATURY A

PRAMENŮ

BUK, Josef. *Vietnam 1939 - 1957*. Praha: Státní nakladatelství politické literatury, 1957. 35 s.

SEZNAM POUŽITÉ ZAHRANIČNÍ LITERATURY A

PRAMENŮ

Education in Viet - Nam. Viet - Nam : The Viet - Nam Central Information Service, 1953. 41 s.

VU, Tam Ich. *A historical survey of educational developments in Vietnam*. Lexington - USA : University of Kentucky, 1959. 143 s.

BILODEAU, Charles; PATHAMMAVONG, Somlith; LE, Quang Hong. *Compulsory education in Cambodia, Laos and Viet - Nam*. Switzerland: Unesco, 1955. 157 s.

NGUYEN, Khanh Toan. *20 years development of education in the democratic republic of Vietnam*. Vietnam: Publish house of the ministry of education in the democratic republic of Vietnam, 1965. 47 s.

GS.TS PHAN, Ngọc Liên. *Giáo dục thi cử Việt nam: (Trước cách mạng tháng tám 1945)*. první. Hà Nội: Từ điển Bách Khoa, 2006. ISBN 115/GPXB – NXBTDBK., 284 s.

PHAN TRỌNG, Bá. *Giáo dục Việt Nam thời cận đại*. první. Hà Nội: Khoa học xã hội, 1994. ISBN 183/CXB., 206 s.

NGUYỄN, Công Lý. *Giáo dục khoa cử và quan chế ở Việt Nam thời phong kiến thời Pháp thuộc*. první. Thành phố Hồ Chí Minh: Đại học Quốc gia, 2011. ISBN NXB.

NGUYỄN, Q. Thăng. *Khoa cử và giáo dục Việt Nam*. první. Hà Nội: Văn hóa thông tin, 1993. ISBN NXB.

NGUYỄN, Thế Long. *Nho học ở Việt Nam: giáo dục và thi cử*. druhá. Hà Nội: Giáo dục, 1995. ISBN NXB.

NGUYỄN, Đăng Tiến. *Lịch sử giáo dục Việt Nam trước cách mạng tháng tám 1945*. první. Hà Nội: Giáo dục, 1996. ISBN NXB.

ĐỖ, Văn Ninh. *Từ điển quan chức Việt Nam*. druhá. Hà Nội: Thanh Niên, 2001. ISBN NXB.

NGUYỄN THỊ, Chân Quỳnh. *Khoa cử Việt Nam*. první. Hà Nội: Văn Học, 2003. ISBN NXB.

PHAN, Ngọc Liên a Đình vỹ NGHIÊM. *Sự lãnh đạo của đảng đối với sự nghiệp giáo dục*. số 4. Hà Nội: Tạp chí Lịch sử Đảng, první.

PHAN, Bội Châu. *Người nước ta với sử nước ta*. první. Hà Nội: Văn học, 1976. IBN NXB.

PHAN, Huy Chú. *Lịch triều hiến chương loại chí: Khoa mục chí tập 2*. první. Hà Nội: Khoa học xã hội, 1992. ISBN NXB.

ĐÀO, Trinh Thát. *Đông Kinh Nghĩ Thục Hà nội*. první. Hải Phòng: Mai Lĩnh, 1937. ISBN NXB.

C., Mác, Angghen P. H., Lênin V. I.. *Bàn về giáo dục*. první. Hà Nội: Sự thật, 1976. ISBN NXB.

NHIỀU TÁC GIẢ. *Hồ Chí Minh Với sự nghiệp giáo dục*. první. Hà Nội: Sự thật, 1990. ISBN NXB.

VŨ, Ngọc Khánh. *Tìm hiểu Giáo dục Việt Nam trước 1945*. první. Hà Nội: Giáo dục, 1985. ISBN NXB.

GS. TS NGUYỄN, Đình Hương. *Việt Nam hướng tới nền giáo dục hiện đại*. první. Hà Nội: Giáo dục, 2005. ISBN NXB.

SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

Vietnam education [online]. 2006 [cit. 2011-02-25]. Ministry of education and training. Dostupné z WWW: <<http://en.moet.gov.vn/>>.

Dien dan lich su Viet Nam [online]. 2006-12-3 [cit. 2011-09-15]. Dostupné z WWW: <<http://lichsu.vn.info/forum/showthread.php?t=20487>>.

Educational system of Vietnam in the past [online]. 2006 [cit. 2011-09-15]. VIETNAM-CULTURE.COM. Dostupné z WWW: <<http://www.vietnam-culture.com/articles-103-6/Educational-system-of-Viet-Nam-in-the-past.aspx>>.

Education in Vietnam. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, last modified on 22. 02 . 2011 [cit.2011-02-25]. Dostupné z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Education_in_Vietnam>.

NGUYEN THI, Hong Loan. E-news: trang bao sinh vien dai hoc An Dang. [online]. Lich su thi cu nuoc ta thoi xua - ky 1. An Giang: truong dai hoc An Giang, 30.6.2006 [cit. 2012-02-01]. Dostupné z: <http://enews.agu.edu.vn/>

TRAN, Bich San. *Nền giáo dục Việt Nam dưới chế độ Cộng sản từ 1945 đến 1975* [online]. 2004(č. 1), 5str. [cit. 2012-02-07]. Dostupné z: <http://cothommagazine.com>

HỮU Ngọc và HÀM Châu. *Thời xưa phần lớn học trò học ở đâu* [online]. 2011(č. 1), 4 str., 18.8.2011 [cit. 2012-02-07]. Dostupné z: <http://dvt.vn/home.htm>

NGUYỄN, Đức Hiệp. Câu chuyện giáo dục: *Thi cử ở Việt Nam Thời xưa* [online]. 2010, số 1, 5.10.2010 [cit. 2012-02-07]. Dostupné z: <http://edu.go.vn/>

ĐOÀN Vũ. *Uy nghiêm thi cử thời xưa* [online]. 2011, số 1, 12.4.2011 [cit. 2012-02-07]. Dostupné z: <http://www.phapluatvn.vn/>

Việc thi cử của các triều vua dưới dạng các con số. *Việc thi cử của các triều vua dưới dạng các con số* [online]. 2005(số 1), 8.10.2005 [cit. 2012-02-07]. Dostupné z: <http://vietsciences.free.fr/>

NGUYỄN THỊ, Thúy Vi. Vài dòng lịch sử về Quốc Tử Giám - Hàm Nghi. *Vài dòng lịch sử về Quốc Tử Giám - Hàm Nghi*[online]. 2003(số 1), 9/2003 [cit. 2012-02-07]. Dostupné z: <http://www.hamnghihue.com>

VŨ, Thế Khôi. Đông Kinh Nghĩa Thục: Thổi "hồn nước" vào chữ Quốc ngữ. *Đông Kinh Nghĩa Thục: Thổi "hồn nước" vào chữ Quốc ngữ* [online]. 2009(số 1), 6.11.2009 [cit. 2012-02-07]. Dostupné z: <http://huc.edu.vn>

Huu Ngoc a Ham Chau. Thoi xua phan lon hoc tro hoc o dau [online]. 2011, roč. 2011, č. 1, s. 1, 18. 8. 2011 [cit. 2011-07-23]. Dostupné z: <http://dvt.vn/home.htm>

Cam Phuong. Hinh anh ngay xua cua Viet Nam [online]. 2005, č. 1, s. 1, 11.5.2005 [cit. 2011-03-07]. Dostupné z: <http://www.webtretho.com>

Nhung hinh anh di hoc va thi cu thoi xua [online]. 31.12.2004, roč. 2004, č. 1, s. 1, 31.12.2004 [cit. 2011-06-07]. Dostupné z: <http://bacbaphi.com.vn>

Nha tu Con Dao. *Nha tu Con Dao* [online]. 2009, č. 1, s. 2, 3.8.2009 [cit. 2011-03-03]. Dostupné z: <http://lichsvn.info>

Truong tieu hoc Tran Quoc Toan. LE THI TAI. *Violet.vn* [online]. Quang Nam, 18.3.2006 [cit. 2011-03-14]. Dostupné z: <http://violet.vn/th-tranquoctoan-quangnam/>

Lien doan lao dong Can Tho: Dai hoi VIII doi moi, sang tao vi quyen va va loi ich nguai lao dong. NGUYEN VAN SACH. *Lien doan lao dong Thanh Pho Can Tho(gwebcoma)* [online]. Can Tho, 2008 [cit. 2011-03-08]. Dostupné z: <http://ldldct.org.vn/home.php>

Truong dai hoc su pham ky thuat Hung Yen. TRUONG DAI HOC SU PHAM KY THUAT HUNG YEN. *Truong dai hoc su pham ky thuat Hung Yen* [online]. Hung Yen, 2009 [cit. 2011-03-02]. Dostupné z: <http://www.utehy.edu.vn>

Du Thao Lan thu muoi bon. *Du thao lan thu muoi bon* [online]. 2008, č. 1, 30.12.2008 [cit. 2011-03-22]. Dostupné z: <http://planipolis.iiep.unesco.org>

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1:	Lidový soud v době feudalismu	12
Obrázek 2:	Škola na vesnici (učitel a žáci)	13
Obrázek 3:	První Univerzita na území Vietnamu, pagoda „Quoc Tu Giam“ založená roku 1076.....	16
Obrázek 4:	Učitel a žáci v jeho domě při psaní slohové práce	18
Obrázek 5:	Škola ve velkém městě	19
Obrázek 6:	Znakový vietnamský jazyk „chu nom“	26
Obrázek 7:	Slavnostní předávání diplomů studentům, kteří v roce 1888 úspěšně složili státní závěrečné zkoušky.....	30
Obrázek 8:	Studenti při předávání uniformy, fotografie z roku 1895.....	31
Obrázek 9:	Slavnostní vyhlášení studentů, kteří úspěšně složili státní závěrečné zkoušky, fotografie z roku 1897.....	31
Obrázek 10:	Tonkin - vzdělávací instituce, rok 1907	32
Obrázek 11:	Studenti při vyučování chemie, rok 1907	33
Obrázek 12:	Studenti při vyučování zeměpisu, rok 1907	34
Obrázek 13:	Žáci chlapecké školy.....	37
Obrázek 14:	Žákyně dívčí školy při vyučování tělesné výchovy.....	37
Obrázek 15:	Venkovská škola.....	39
Obrázek 16:	Politik Ho Chi Minh při návštěvě jedné ze škol, rok 1945.....	41
Obrázek 17:	Věznice Con Dao, fotografie z minulosti	41
Obrázek 18:	Věznice Con Dao, fotografie ze současnosti	42
Obrázek 19:	Věznice Con Dao, fotografie ze současnosti	42
Obrázek 20:	Studenti při cestě na státní závěrečné zkoušky.....	45
Obrázek 21:	Studenti se připravují na státní závěrečnou zkoušku, obrázek z roku 1895	47
Obrázek 22:	Studenti při státní závěrečné zkoušce, fotografie z roku 1897	47

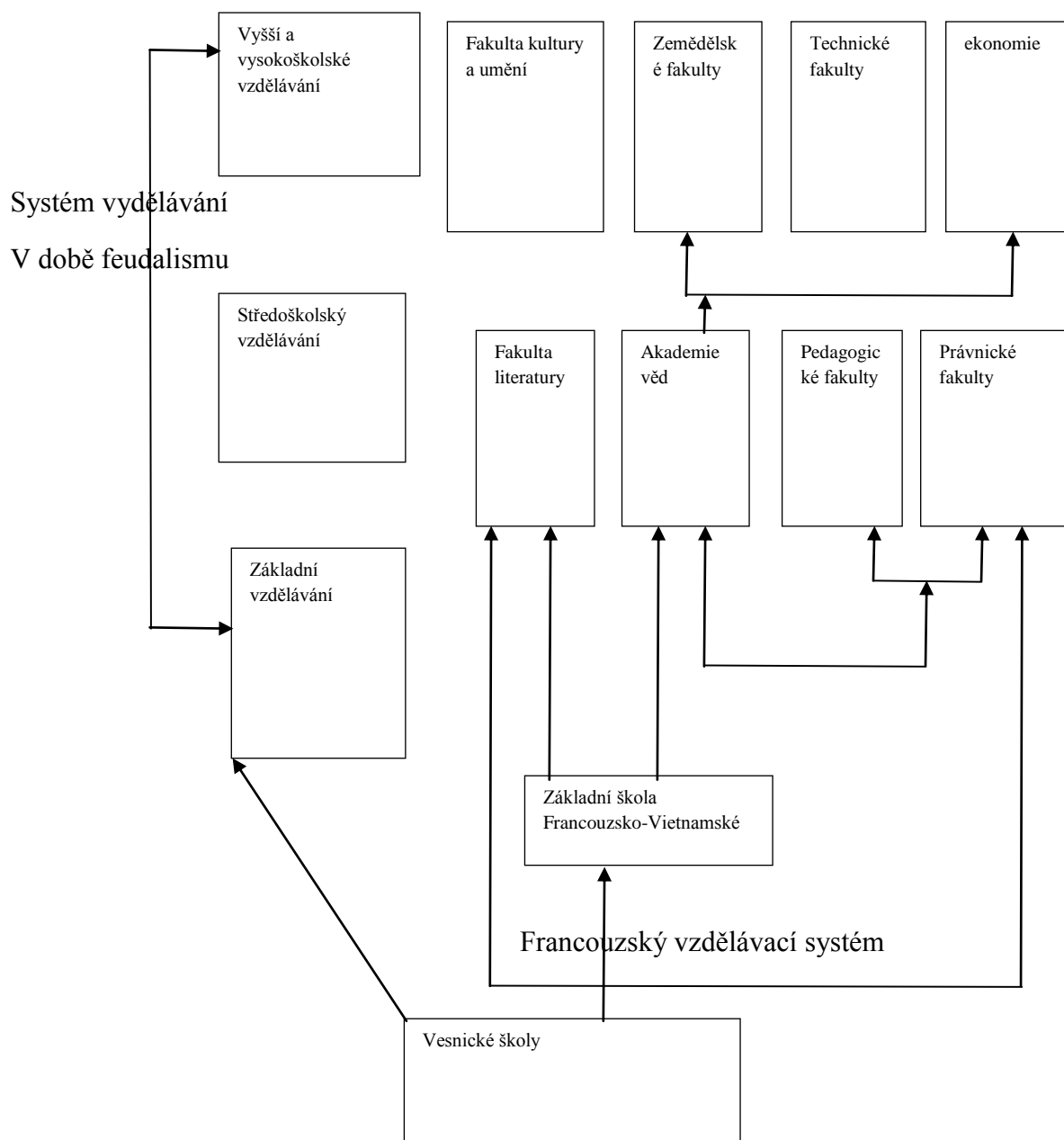
Obrázek 23:	Den slavnostního zahájení státní závěrečné zkoušky na škole Nam Dinh, obrázek z roku 1888	49
Obrázek 24:	Seznam studentů z doby Nguyen dynastie, kteří úspěšně složili zkoušky	51
Obrázek 25:	Základní škola „Tran Quoc Toản“, fotografie ze současnosti	53
Obrázek 26:	Střední odborná škola ve městě „Can Tho“, fotografie ze současnosti	57
Obrázek 27:	Vysoká pedagogická škola ve městě „Hung Yen“, fotografie ze současnosti	58

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA A – Přehled vzdělávacího systému Francouzsko-Vietnamského, změněného Paulem Beau	I
PŘÍLOHA B – The education systém in Vietnam	II
PŘÍLOHA C – The national education systém of Vietnam.....	III

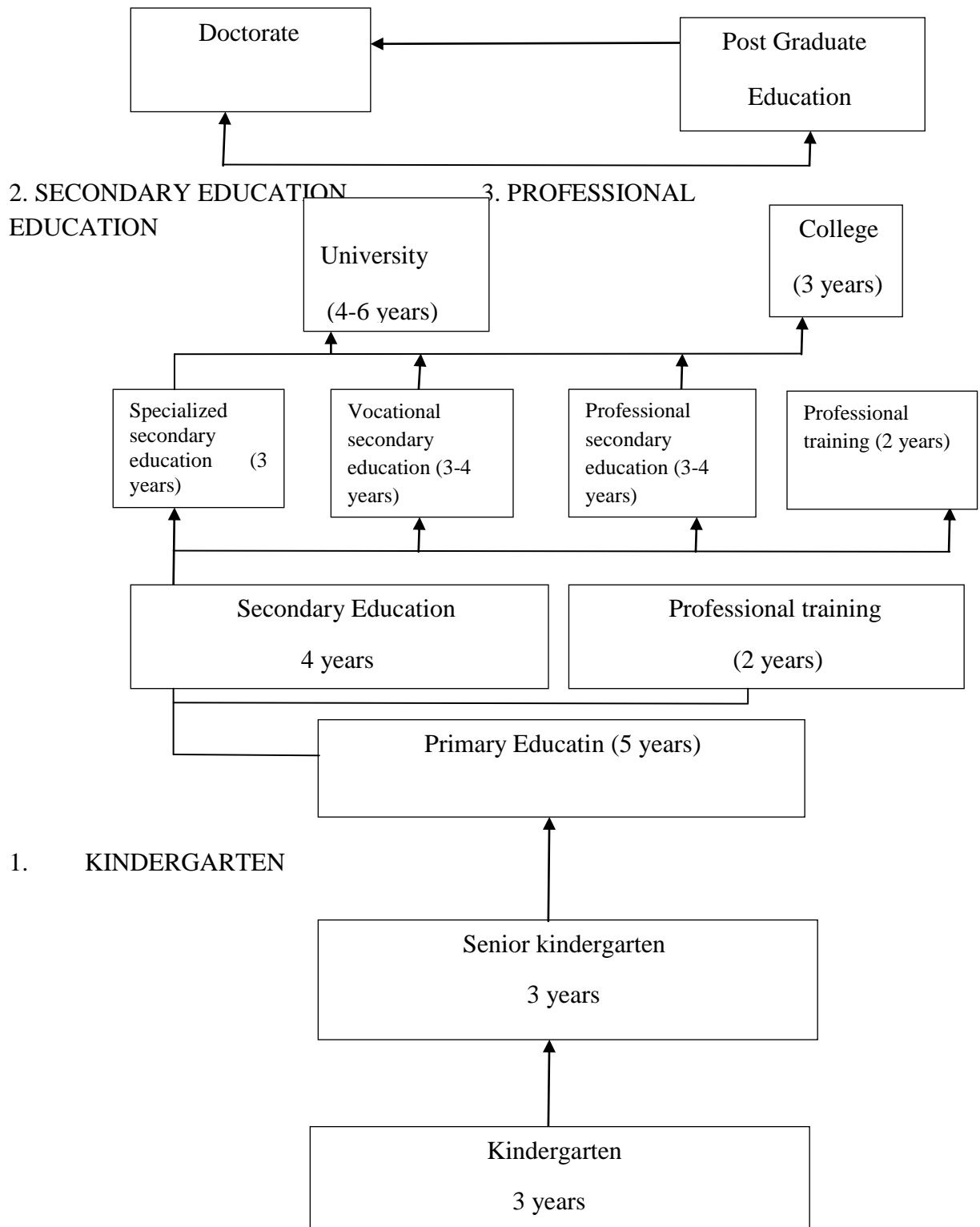
Přílohy tvoří samostatnou část práce s vlastním číslováním.

PŘÍLOHA A - Přehled vzdělávacího systému Francouzsko-Vietnamského, změněného Paulem Beau.

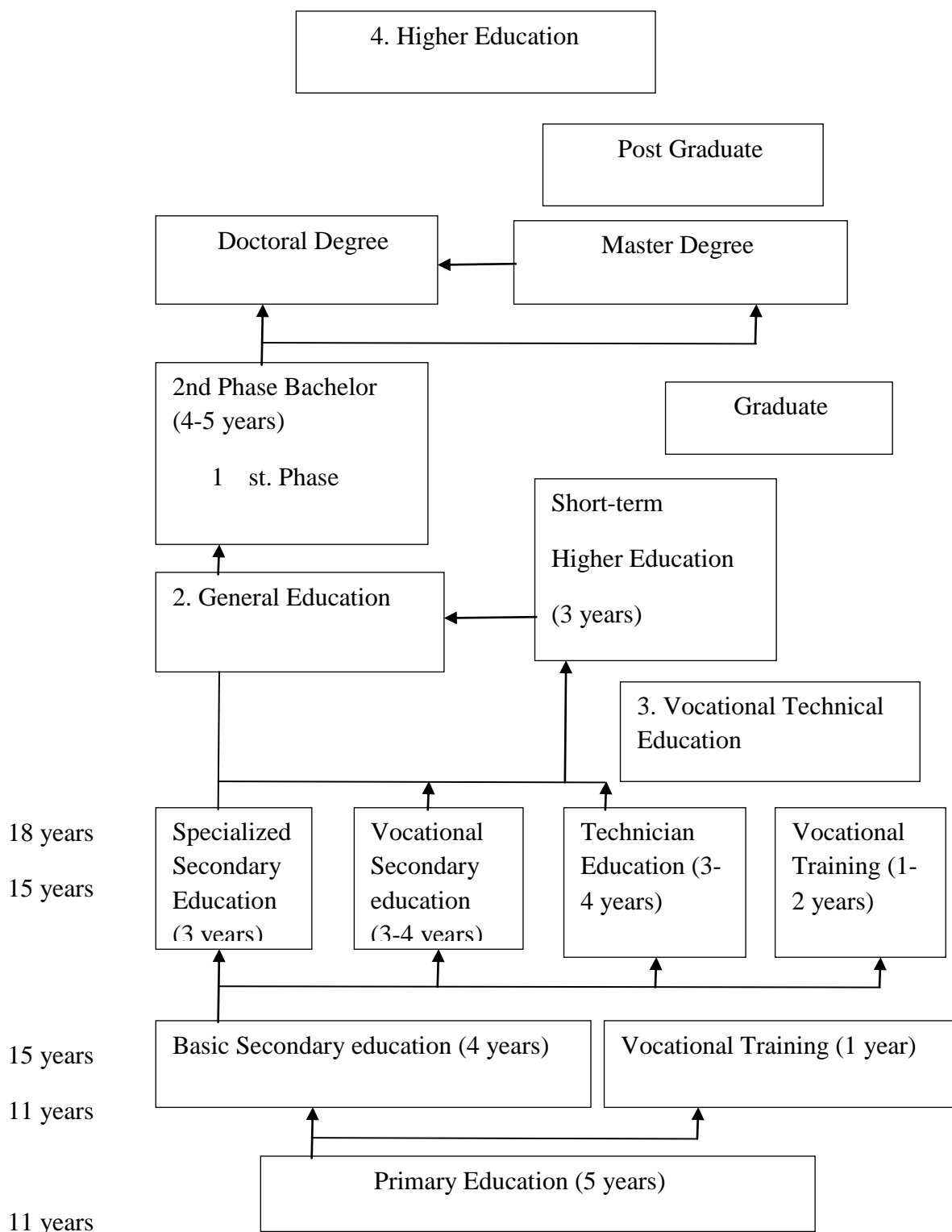
Zdroj: PHAN TRỌNG, Báu. *Giáo dục Việt Nam thời cận đại*. Khoa học xã hội 1994, str. 68

PŘÍLOHA B – The education system in Vietnam.

Zdroj: NGUYỄN, Q. Thắng: Khoa cử và giáo dục Việt Nam. Văn Hóa Thông Tin 1993, str. 25

PŘÍLOHA C – THE NATIONAL EDUCATION SYSTEM OF VIETNAM

Zdroj: NGUYỄN, Q. Thắng: Khoa cử nà giáo dục Việt Nam. Văn Hóa thông Tin 1993, str. 29

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Bc. Hong Hanh Le Thi

Obor: Andragogika

Forma studia: Kombinované studium

Název práce: Vietnamský školský systém – historie a dnes

Rok: 2011 - 2012

Počet stran textu bez příloh: 82

Celkový počet stran příloh: III

Počet titulů české literatury a pramenů: 1

Počet titulů zahraniční literatury: 20

Počet internetových zdrojů: 20

Vedoucí práce: PaedDr. Viola Rašínová
